

Η
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 29 Απριλίου 2022 με την εξής σύνθεση: Αθηνά Μπουζιούρη, Πρόεδρος και Εισηγήτρια, Βικτωρία Πισμίρη, σε αναπλήρωση του Μέλους του 1^{ου} Κλιμακίου Σταυρούλας Κουρή, δυνάμει της υπ' αριθ. 28/2022 Πράξης Προέδρου ΕΑΔΗΣΥ, και Μαρία Μανδράκη, σε αναπλήρωση του Μέλους του 1^{ου} Κλιμακίου Ελευθερίας Καλαμιώτη, δυνάμει της υπ' αριθ. 30/2022 Πράξης Προέδρου ΕΑΔΗΣΥ), Μέλη.

Για να εξετάσει: α) την από 24/3/2022 με ΓΑΚ ΑΕΠΠ 455/28-3-2022 προδικαστική προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (η πρώτη προσφεύγουσα) που εδρεύει στ... ..., οδός ..., και εκπροσωπείται νόμιμα και β) την από 24/3/2022 με ΓΑΚ ΑΕΠΠ 457/28-3-2022 προδικαστική προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (η δεύτερη προσφεύγουσα) που εδρεύει στ... ..., οδός ..., και εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ... (η αναθέτουσα αρχή) όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με τις κρινόμενες προδικαστικές προσφυγές αμφότερες οι προσφεύγουσες βάλλουν κατά της υπ' αριθ. ... Διακήρυξης ανοικτού διεθνή ηλεκτρονικού διαγωνισμού της αναθέτουσας αρχής για την ανάδειξη αναδόχου της σύμβασης παροχής υπηρεσιών τοποθέτησης, απομάκρυνσης και γενικότερης διαχείρισης κινητών συστημάτων υγιεινής στις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας ... για τρία έτη (36 μήνες).

Η συζήτηση άρχισε αφού το Κλιμάκιο άκουσε την Εισηγήτρια Αθηνά Μπουζιούρη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

1. Επειδή για την άσκηση της πρώτης προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο ποσού 5.530,67 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την από 24/3/2022 απόδειξη πληρωμής στην ALPHABANK και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»). Το καταβληθέν παράβολο υπερβαίνει το νόμιμο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, όπως αυτό υπολογίζεται βάσει της εκτιμώμενης αξίας των τμημάτων που αποτελούν αντικείμενο της προδικαστικής προσφυγής ποσού 1.005.576,00 ευρώ άνευ δικαιώματος προαίρεσης και ΦΠΑ, και ανέρχεται σε 5.027,88 ευρώ (βλ. σκ. 5 ΔΕΦΑΘ 451/2018, ΕΑ ΣΤΕ 10/2017, 187/2017, ΔΕΦΚομ Ν4/2018, Ν58/2018 ΔΕΦΘεσ Ν85/2018, Ν141/2018). Το υπερβάλλον ποσό 502,79 ευρώ είναι επιστρεπτέο στην πρώτη προσφεύγουσα, σε κάθε περίπτωση, ως αχρεωστήτως καταβληθέν.

2. Επειδή για την άσκηση της δεύτερης προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 15.000,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την από 24/3/2022 απόδειξη πληρωμής στην ALPHABANK και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), όπως αυτό υπολογίζεται βάσει της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ανερχόμενης σε 3.765.060,00 ευρώ άνευ δικαιώματος προαίρεσης και ΦΠΑ.

3. Επειδή, με την υπ' αριθ. ... Διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής προκηρύχθηκε διεθνής ανοικτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την ανάδειξη αναδόχου της σύμβασης παροχής υπηρεσιών τοποθέτησης, απομάκρυνσης και γενικότερης διαχείρισης κινητών συστημάτων υγιεινής στις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας ... για τρία έτη (36 μήνες), εκτιμώμενης αξίας 3.765.060,00 ευρώ πλέον δικαιώματος προαίρεσης ανερχόμενου στο 10% της αρχικής εκτιμώμενης αξίας, ήτοι 376.506,00 ευρώ, πλέον ΦΠΑ 24%. Το αντικείμενο της σύμβασης υποδιαιρέθηκε σε δεκατέσσερα (14) Τμήματα με δικαίωμα των διαγωνιζομένων να υποβάλουν προσφορά για ένα, περισσότερα ή/και όλα τα τμήματα. Συγκεκριμένα, τα τμήματα διαμορφώθηκαν ως εξής: ΤΜΗΜΑ 1: «Τρέιλερ Κεντρικού Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 666.900€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 2: «Χημικές Τουαλέτες Κεντρικού Τομέα», εκτιμώμενης αξίας

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

233.220€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 3: «Τρέιλερ Δυτικού Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 409.500€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 4: «Χημικές Τουαλέτες Δυτικού Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 136.344€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 5: «Τρέιλερ Βόρειου Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 503.100€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 6: «Χημικές Τουαλέτες Βόρειου Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 125.580€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 7: «Τρέιλερ Νότιου Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 386.100€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 8: «Χημικές Τουαλέτες Νότιου Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 121.992€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 9: «Τρέιλερ Τομέα ... (...)», εκτιμώμενης αξίας 327.600€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 10: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα ...», εκτιμώμενης αξίας 121.992€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 11: «Τρέιλερ Τομέα Ανατολικής ...», εκτιμώμενης αξίας 327.600€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 12: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα ...», εκτιμώμενης αξίας 147.108€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 13: «Τρέιλερ Τομέα Δυτικής ...», εκτιμώμενης αξίας 105.300€ πλέον ΦΠΑ 24%, ΤΜΗΜΑ 14: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα Δυτικής ...», εκτιμώμενης αξίας 64.584€ πλέον ΦΠΑ 24%. Ως κριτήριο κατακύρωσης ορίστηκε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής και ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών η 8/4/2022 και ώρα 15:00. Με την υπ' αριθ. Α260,261/2022 απόφαση αναστολής της ΕΑΔΗΣΥ ανεστάλη, κατ' αποδοχή σχετικού αιτήματος των προσφευγουσών, η διαγωνιστική διαδικασία, μέχρι την έκδοση απόφασης της Αρχής επί των κρινόμενων προδικαστικών προσφυγών.

4. Επειδή, προκήρυξη της σύμβασης απεστάλη με ηλεκτρονικά μέσα για δημοσίευση στις 9/3/2022 στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) στις 14/3/2022 με ΑΔΑΜ ..., καθώς επίσης και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο διαγωνισμός έλαβε αύξοντα αριθμό ΕΣΗΔΗΣ ...

5. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικείμενου της σύμβασης (υπηρεσίες), της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της, χωρίς ΦΠΑ, του χρόνου έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης, καθώς επίσης και της νομικής φύσης της αναθέτουσας αρχής υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016 και δη του Βιβλίου Ι αυτού. Συνακόλουθα, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016, η δε ΕΑΔΗΣΥ ενώπιον της οποίας

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

ασκήθηκε η προσφυγή είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

6. Επειδή, η πρώτη προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε στις 24/3/2022 νομίμως και εν γένει παραδεκτώς, ήτοι διά της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού, ηλεκτρονικώς υπογεγραμμένη, εντός της κατ' άρθρο 361 παρ. 1 περ. γ' Ν. 4412/2016 προθεσμίας, και με έννομο συμφέρον, καθόσον η προσφεύγουσα, κατά τους ισχυρισμούς της δραστηριοποιείται στην σχετική αγορά, αλλά η συμμετοχή της στον διαγωνισμό καθίσταται αδύνατη, άλλως ιδιαιτέρως δυσχερής, εξαιτίας των πληττόμενων όρων της Διακήρυξης. Επιπροσθέτως, η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε με χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και κοινοποιήθηκε στην ΕΑΔΗΣΥ αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

7. Επειδή, η δεύτερη προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε στις 24/3/2022 νομίμως και εν γένει παραδεκτώς, ήτοι διά της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού, ηλεκτρονικώς υπογεγραμμένη, εντός της κατ' άρθρο 361 παρ. 1 περ. γ' Ν. 4412/2016 νόμιμης προθεσμίας, και με έννομο συμφέρον, καθόσον η προσφεύγουσα, κατά τους ισχυρισμούς της δραστηριοποιείται στην σχετική αγορά, αλλά η συμμετοχή της στον διαγωνισμό καθίσταται αδύνατη, άλλως ιδιαιτέρως δυσχερής, εξαιτίας των πληττόμενων όρων της Διακήρυξης. Επιπροσθέτως, η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε με χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και κοινοποιήθηκε στην ΕΑΔΗΣΥ αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

8. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή ανήρτησε αμφότερες τις προδικαστικές προσφυγές στην αρχική σελίδα του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 4/4/2022 και υπέβαλε τις απόψεις της επ' αυτών δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού στις 8/4/2022, νομίμως και εμπροθέσμως.

9. Επειδή, η πρώτη προσφεύγουσα υπέβαλε συμπληρωματικά υπομνήματα: α) στις 4/4/2022, στο οποίο περιέχεται μόνο κατάλογος προσκομιζόμενων εγγράφων και β) στις 13/4/2022 επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής, νομίμως και εμπροθέσμως.

10. Επειδή, η δεύτερη προσφεύγουσα υπέβαλε συμπληρωματικά υπομνήματα: α) στις 4/4/2022, στο οποίο περιέχεται μόνο κατάλογος προσκομιζόμενων εγγράφων και β) στις 13/4/2022 επί των απόψεων της

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

αναθέτουσας αρχής, νομίμως και εμπροθέσμως. Στο εν λόγω υπόμνημα αναφέρεται ως υποβάλλουσα η πρώτη προσφεύγουσα, αλλά αυτό φέρει εταιρική σφραγίδα και ηλεκτρονική υπογραφή του εκπροσώπου της δεύτερης προσφεύγουσας και, ως εκ τούτου, κρίνεται παραδεκτό και λαμβάνεται υπόψη από το Κλιμάκιο.

11. Επειδή, την υπ' αριθ. 655/2022 Πράξη Προέδρου του 1ου Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της πρώτης προδικαστικής προσφυγής, ενώ με την υπ' αριθ. 656/2022 Πράξη Προέδρου του 1^{ου} Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της δεύτερης προδικαστικής προσφυγής. Κατά την ημερομηνία εξέτασης της προδικαστικής προσφυγής, το κωλυόμενο Μέλος του 1^{ου} Κλιμακίου Σταυρούλα Κουρή αναπληρώθηκε από το Μέλος της ΕΑΔΗΣΥ Βικτωρία Πισμίρη δυνάμει της υπ' αριθ. 28/2022 Πράξης Προέδρου και το κωλυόμενο Μέλος του 1^{ου} Κλιμακίου Ελευθερία Καλαμιώτη αναπληρώθηκε από το Μέλος της ΕΑΔΗΣΥ Μαρία Μανδράκη δυνάμει της υπ' αριθ. 30/2022 Πράξης Προέδρου ΕΑΔΗΣΥ.

12. Επειδή, με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 Ν. 4912/2022 (ΦΕΚ Α' 59/17.03.2022), με έναρξη ισχύος κατ' άρθρο 30 του ίδιου Νόμου από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η «Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)» του Ν. 4412/2016 (Α' 147) μετονομάστηκε σε «Ενιαία Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)», ενώ με τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 2 Ν. 4912/2022 ορίστηκε ότι *«μέχρι την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων του άρθρου 347 του ν. 4412/ 2016 και τη συγκρότηση Κλιμακίων σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 353 και την περ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 356 του ν. 4412/2016, οι εκκρεμείς ενώπιον της Αρχής διαδικασίες εξέτασης προδικαστικών προσφυγών συνεχίζονται και ολοκληρώνονται από τα Κλιμάκια με τη σύνθεση που έχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος»*. Κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις και τις διατάξεις των άρθρων 365 Ν. 4412/2016, 13 ΠΔ 39/2017 όπως ισχύουν.

13. Επειδή, με αμφότερες τις προδικαστικές προσφυγές προβάλλονται οι εξής όμοιοι λόγοι: α) ότι η υποδιαίρεση του συμβατικού αντικειμένου σε δεκατέσσερα (14) τμήματα, σε συνδυασμό με την απαίτηση των τεχνικών

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

προδιαγραφών να διατίθενται τουλάχιστον τέσσερα ειδικά αδειοδοτημένα οχήματα φέροντα πλυστικό μηχάνημα ανά τμήμα, δεν έχει καμία απολύτως σχέση με τις πραγματικές ανάγκες του αντικειμένου της σύμβασης και, επιπλέον, περιορίζει δυσανάλογα τον κύκλο των δυνάμενων να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό οικονομικών φορέων. Αμφότερες οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι εξαιτίας της ανωτέρω απαίτησης, ακόμη και εάν οι ίδιες δέσμευαν ολόκληρο τον στόλο των οχημάτων τους, αποτελούμενο από δέκα (10) οχήματα στην πρώτη περίπτωση και από τριάντα τρία (33) οχήματα στην δεύτερη περίπτωση, δεν θα μπορούσαν αυτοδύναμα να εκτελέσουν τα τμήματα της σύμβασης για τα οποία ενδιαφέρονται, **β)** ότι η απαίτηση της Διακήρυξης για καθημερινή μεταφορά των τουαλετών και των τρέιλερ τουαλετών, κατόπιν της λήξης της λαϊκής αγοράς, σε χώρο του αναδόχου για καθαρισμό και, κατόπιν, η μεταφορά τους στην επόμενη λαϊκή αγορά είναι δυσανάλογη και επιβαρύνει υπερβολικά το κόστος εκτέλεσης της σύμβασης, σε σχέση με την μέχρι σήμερα ακολουθούμενη πρακτική να καθαρίζονται οι τουαλέτες στον χώρο τοποθέτησής τους στις λαϊκές αγορές και να μεταφέρονται απευθείας από την μία λαϊκή αγορά στην επόμενη, και **γ)** ότι αντίκειται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016 περί παραλαβής του αντικειμένου της σύμβασης, καθώς επίσης και στις αρχές της χρηστής διοίκησης και της αμεροληψίας της διοίκησης και της αρχής της αναλογικότητας, η απαίτηση της Διακήρυξης, σύμφωνα με την οποία η Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών διατηρεί το δικαίωμα να προβαίνει δειγματοληπτικά, κατά την κρίση της, σε έκτακτο ή τακτικό έλεγχο των χημικών τουαλετών και των τρέιλερ για την ποσοτική παραλαβή τους, διά των αρμοδίων οργάνων της υπηρεσίας, τα οποία συντάσσουν δελτίο αξιολόγησης που κατατίθεται στη Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών. Σε περίπτωση δε καταγγελιών ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες, προβλέπεται ότι η υπηρεσία θα προβαίνει σε ενέργειες κατά την κρίση της, για τη διαλεύκανσή τους και την επίλυση των προβλημάτων. **δ)** Τέλος, η δεύτερη προσφεύγουσα προβάλλει τον επιπλέον λόγο ότι με τον υπ' αριθ. 6.2.1 όρο της Διακήρυξης και την αντίστοιχη τεχνική προδιαγραφή, σύμφωνα με τα οποία απαιτείται τα τρέιλερ τουαλετών που θα χρησιμοποιηθούν από τον ανάδοχο κατά την εκτέλεση της σύμβασης να διαθέτουν έγκριση τύπου οχήματος στην Ελλάδα, αποκλείεται η εκτέλεση της σύμβασης με τρέιλερ που προέρχονται από έτερη

χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και συγκεκριμένα με τα γερμανικής προέλευσης τρέιλερ που η ίδια διαθέτει, και τα οποία διαθέτουν νόμιμη άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα, χωρίς, όμως, να έχουν άδεια έγκρισης στην χώρα, διότι έχουν υπαχθεί στην σχετική διαδικασία στην έτερο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

14. Επειδή, το άρθρο 54 Ν. 4412/2016 ορίζει τα εξής: «Οι τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στην περ. 1 του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α` παρατίθενται στα έγγραφα της σύμβασης και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί επίσης να αναφέρονται στη συγκεκριμένη διαδικασία ή μέθοδο παραγωγής ή παροχής των ζητούμενων έργων, αγαθών ή υπηρεσιών ή σε ειδική διαδικασία άλλου σταδίου του κύκλου ζωής τους, ακόμη και αν οι παράγοντες αυτοί δεν αποτελούν μέρος της υλικής τους υπόστασης, υπό την προϋπόθεση ότι συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης και είναι ανάλογα με την αξία και τους σκοπούς της [...]. 2. Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στο άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων στον ανταγωνισμό. 3. Οι τεχνικές προδιαγραφές διατυπώνονται με έναν από τους κατωτέρω τρόπους: α) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών, υπό την προϋπόθεση ότι οι παράμετροι είναι επαρκώς προσδιορισμένες ώστε να επιτρέπουν στους προσφέροντες να προσδιορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης και στις αναθέτουσες αρχές να αναθέτουν τη σύμβαση, β) με παραπομπή σε τεχνικές προδιαγραφές και, με σειρά προτεραιότητας, σε εθνικά πρότυπα που αποτελούν μεταφορά ευρωπαϊκών προτύπων, σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις, σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές, σε διεθνή πρότυπα, σε άλλα τεχνικά συστήματα αναφοράς που έχουν θεσπιστεί από ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης ή - όταν αυτά δεν υπάρχουν - σε εθνικά πρότυπα, σε εθνικές τεχνικές εγκρίσεις ή σε εθνικές τεχνικές προδιαγραφές στον τομέα του σχεδιασμού, του υπολογισμού και της εκτέλεσης των έργων και της χρησιμοποίησης των αγαθών, κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τον όρο ή «ισοδύναμο», γ) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. α`, με παραπομπή, ως

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

τεκμήριο συμβατότητας προς τις εν λόγω επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περ. β', δ) με παραπομπή στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περ. β' για ορισμένα χαρακτηριστικά και με παραπομπή στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην περ. α' για ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά.

4. Οι τεχνικές προδιαγραφές, εκτός εάν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, δεν περιέχουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής που να χαρακτηρίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχονται από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα ούτε εμπορικού σήματος, διπλώματος ευρεσιτεχνίας, τύπων ή συγκεκριμένης καταγωγής ή παραγωγής που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα. Η εν λόγω μνεία επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, όταν δεν είναι δυνατόν να γίνει επαρκώς προσδιορισμένη και κατανοητή περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης κατ' εφαρμογή της παρ. 3. Η εν λόγω μνεία συνοδεύεται από τον όρο «ή ισοδύναμο».

5. Όταν η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί τη δυνατότητα παραπομπής στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περ. β' της παρ. 3, δεν απορρίπτει προσφορά με την αιτιολογία ότι τα προσφερόμενα έργα, αγαθά ή οι υπηρεσίες δεν πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές στις οποίες έχει παραπέμψει, εφόσον ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων των αποδεικτικών μέσων που αναφέρονται στο άρθρο 56, ότι οι λύσεις που προτείνει πληρούν κατά ισοδύναμο τρόπο τις απαιτήσεις που καθορίζονται από τις τεχνικές προδιαγραφές.

6. Όταν η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί τη δυνατότητα που αναφέρεται στην περ. α' της παρ. 3 για τη διατύπωση των τεχνικών προδιαγραφών με αναφορά στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις, δεν απορρίπτει προσφορά έργων, αγαθών ή υπηρεσιών που πληρούν ένα εθνικό πρότυπο το οποίο αποτελεί μεταφορά ευρωπαϊκού προτύπου, μία ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, μία κοινή τεχνική προδιαγραφή, ένα διεθνές πρότυπο ή ένα τεχνικό πλαίσιο αναφοράς που έχει εκπονηθεί από έναν ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης, εφόσον οι εν λόγω προδιαγραφές καλύπτουν τις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που ορίζει. Ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 56, περί εκθέσεων δοκιμών,

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

πιστοποίησης και άλλων αποδεικτικών μέσων, ότι το έργο, η αγαθό ή η υπηρεσία που πληροί το πρότυπο ανταποκρίνεται στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις τις οποίες έχει ορίσει η αναθέτουσα αρχή». Περαιτέρω, η περ. 1 του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' ορίζει ότι «Για τους σκοπούς του Βιβλίου I νοούνται ως: 'τεχνική προδιαγραφή' ένα από τα ακόλουθα [...] β) όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών: η προδιαγραφή που περιέχεται σε έγγραφο το οποίο προσδιορίζει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, όπως τα επίπεδα ποιότητας, τα επίπεδα της περιβαλλοντικής και κλιματικής επίδοσης, ο σχεδιασμός για όλες τις απαιτήσεις (συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρία), και η αξιολόγηση της συμμόρφωσης, της καταλληλότητας, της χρήσης του προϊόντος, της ασφάλειας ή των διαστάσεών του, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ονομασία πώλησης, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και την επίθεση ετικετών, τις οδηγίες για τους χρήστες, τις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής σε οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής του αγαθού ή της υπηρεσίας, καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης της συμμόρφωσης».

15. Επειδή, όπως έχει κριθεί, οι κανονιστικές πράξεις, καταρχήν, δεν απαιτείται να φέρουν αιτιολογία (ΣΤΕ 434/2021, 1463/2015). Επιπλέον, η αναθέτουσα αρχή είναι κατ' αρχήν ελεύθερη να διαμορφώνει κατά την κρίση της τους όρους της διακηρύξεως για την ανάθεση σύμβασης προμήθειας, ως προς τα χαρακτηριστικά των υπό ανάθεση υπηρεσιών, καθορίζοντας τις τεχνικές προδιαγραφές και τις ανάγκες της από ποσοτική και ποιοτική άποψη, η δε θέσπιση με τη διακήρυξη προδιαγραφών που η αναθέτουσα αρχή κρίνει πρόσφορες ή αναγκαίες, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών της, δεν παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού εκ μόνου του λόγου ότι επιτρέπει τη συμμετοχή ορισμένων ενδιαφερομένων και συνεπάγεται αδυναμία συμμετοχής στο διαγωνισμό ή καθιστά ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή σε αυτόν άλλων, των οποίων οι υπηρεσίες δεν πληρούν τις προδιαγραφές αυτές, δεδομένου ότι από τη φύση τους οι προδιαγραφές προσδιορίζουν τον κύκλο των δυναμένων να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό προσώπων, η δε σκοπιμότητα της θεσπίσεως τους απαραδέκτως αμφισβητείται από τον προτιθέμενο να μετάσχει στο διαγωνισμό (πρβλ. ΕΑ

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

ΣΤΕ 106/2021, 189/2015, 124/2015, 354/2014 κ.ά.). Ελέγχονται, όμως, και στην περίπτωση αυτή, οι τεχνικές προδιαγραφές από την άποψη της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων καθώς και της αρχής της αναλογικότητας (πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ 124/2015, 9/2015, 354/2014 κ.ά.). Έτσι, οι ελάχιστες απαιτήσεις που ορίζονται με τα έγγραφα της σύμβασης πρέπει να σχετίζονται με το αντικείμενό της, ήτοι να τελούν σε σχέση αναλογίας και να είναι προσαρμοσμένα προς αυτό, χωρίς όμως, να βαίνουν πέραν του αναγκαίου μέτρου για την εξυπηρέτηση του κατά περίπτωση επιδιωκόμενου σκοπού (βλ. αντί άλλων ΕΑ ΣΤΕ 170/2021). Ειδικότερα, σύμφωνα με την κατ' άρθρο 18 Ν. 4412/2016 εφαρμοστέα στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων αρχή της αναλογικότητας, οι οριζόμενες από τη Διακήρυξη ελάχιστες απαιτήσεις πρέπει να είναι συγχρόνως αναγκαίες και πρόσφορες για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (πρβλ. ΔΕΕ, Απόφαση της 22.10.2015, Υπόθεση C-425/14, Impresa Edilux Srl, σκέψη 29, ΔΕΕ, Απόφαση της 16.12.2008, Υπόθεση C-213/07, Μηχανική Α.Ε, σκέψη 49, ΔΕΕ, Απόφαση της 23.12.2009, Υπόθεση C-376/08, Serrantoni και Consorzio stabile edili, σκέψη 33, ΔΕΕ, Απόφαση της 19.05.2009, Υπόθεση C-538/07, Assitur, σκέψεις 21 και 23, ΔΕΕ, Απόφαση της 14.12.2004, Υπόθεση C-210/03, Swedish Match, σκέψη 47, ΔΕΕ Απόφαση της 11.07.2002, Υπόθεση C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, σκέψη 59 κλπ). Τέλος, οι διοικητικές πράξεις που εκδίδονται κατά διακριτική ευχέρεια είναι φύσει αιτιολογητές, προκειμένου να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της νόμιμης άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας εκ μέρους της Διοίκησης και της τήρησης των άκρων ορίων αυτής (πρβλ ΟΛΣΤΕ 721/1969), εν προκειμένω δε και της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας, η δε αιτιολογία της πράξης πρέπει, κατ' άρθρο 17 ΚΔΔ/σίας, να είναι σαφής, ειδική, επαρκής. Στην περίπτωση δε αμφισβήτησης των κανονιστικών όρων Διακήρυξης ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ, η αιτιολογία τους παρατίθεται με τις απόψεις της αναθέτουσας αρχής (πρβλ. ΔΕΦΠειρ 44/2018).

16. Επειδή, περαιτέρω, όπως έχει κριθεί, ο ενδιαφερόμενος για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης οικονομικός φορέας πρέπει, για την μετ' εννόμου συμφέροντος άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της οικείας διακήρυξης, να περιλαμβάνεται, κατ' αρχήν, στον κύκλο των οικονομικών φορέων που δικαιούνται, κατά τη διακήρυξη, να μετάσχουν στην οικεία

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

διαγωνιστική διαδικασία (ΣΤΕ 2631/2020 και ΣΤΕ ΕΑ 123/2021 και 17/2021, πρβλ. ΣΤΕ 2468/2016, και ΣΤΕ ΕΑ 644/2020). Επιπροσθέτως, για τη θεμελίωση εννόμου συμφέροντος για την προβολή λόγων ακύρωσης των όρων Διακήρυξης ο προσφεύγων πρέπει να επικαλείται ότι οι προσβαλλόμενοι από αυτόν όροι καθιστούν, κατά παράβαση του ενωσιακού ή εθνικού δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων, ανέφικτη ή ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό (βλ. μεταξύ άλλων, ΕΑ ΣΤΕ 233/2021, 69/2020, 56/2020, 352/2018, 86/2018 κ.ά.).

17. Επειδή, με τον **πρώτο λόγο** αμφότερων των προδικαστικών προσφυγών, οι προσφεύγουσες βάλλουν κατά της τμηματοποίησης της Διακήρυξης σε δεκατέσσερα (14) Τμήματα και της, κατά τους ισχυρισμούς τους, απαίτησης να διαθέσει ο ανάδοχος για την εκτέλεση της σύμβασης τέσσερα (4) ειδικά αδειοδοτημένα οχήματα με πλυστικό μηχάνημα ανά τμήμα (Παράρτημα ΙΙ της Διακήρυξης, σελ. 80-81). Συγκεκριμένα, οι **προσφεύγουσες**, αφού προβάλλουν τις αντιρρήσεις τους σχετικά με την υποδιαίρεση του αντικειμένου της σύμβασης σε δεκατέσσερα (14) τμήματα αντί για λιγότερα, και συγκεκριμένα σε δύο (2), όπως συμβαίνει με την υφιστάμενη αντίστοιχη σύμβαση την οποία εκτελούν οι ίδιες, καταλήγουν αμφοτέρως στον ταυτόσημο ισχυρισμό ότι «*από μόνη της η υποδιαίρεση του αντικειμένου του διαγωνισμού σε πολλούς τομείς από μόνη της δεν συνεπάγεται σημαντική διατάραξη ως προς την δυνατότητα συμμετοχής εταιρία μας. Πρόκειται δηλαδή για μία προδήλως εσφαλμένη επιλογή της αναθέτουσας αρχής, την οποία ωστόσο είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε και να προσαρμοστούμε σε αυτήν. Ωστόσο η σχετική πρόβλεψη της διακήρυξης έχει καταστροφικές για εμάς συνέπειες, εφόσον ληφθεί υπ' όψιν ότι συνδυάζεται με την πρόβλεψη το όρου 'Μεταφορά & Μέσα' που περιλαμβάνεται στις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης (βλ. σελ. 80 της διακήρυξης) σύμφωνα με τον οποίο για την συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούνται τουλάχιστον τέσσερα (4) ειδικά αδειοδοτημένα οχήματα για κάθε τομέα ... Από τον συνδυασμό των ως άνω όρων προκύπτει ότι χωρίς να εξυπηρετείται καμία απολύτως τεχνική, νομική, οικονομική ή άλλη σκοπιμότητα ή αναγκαιότητα και γενικώς χωρίς να υφίσταται οποιαδήποτε αιτία που να μπορεί να δικαιολογήσει την σχετική πρωτοβουλία, η αναθέτουσα αρχή αιφνιδίως προβαίνει σε επταπλασιασμό (7πλασιασμό) των οχημάτων που είναι*

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

αναγκαία για την εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου. Ο αυθαίρετος ορισμός ενός τόσο μεγάλου αναγκαίου αριθμού οχημάτων για κάθε τομέα, είναι προδήλως υπέρογκος, δεν έχει καμία απολύτως σχέση με τις πραγματικές ανάγκες του αντικειμένου της σύμβασης όπως αυτές έχουν αναδειχθεί την τελευταία τριετία (αλλά και πρότερα) κι επομένως είναι απολύτως γνωστές στην αναθέτουσα αρχή». Περαιτέρω, αμφότερες οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η σύμβαση είναι δυνατόν να εκτελεστεί με πολύ λιγότερα οχήματα, όπως συμβαίνει με την υφιστάμενη αντίστοιχη σύμβαση που εκτελούν οι ίδιες, και επιπροσθέτως ότι, ακόμη και εάν οι ίδιες δεσμεύσουν ολόκληρο το δυναμικό των οχημάτων τους δεν θα μπορούν να εκτελέσουν αυτόνομα την υπό ανάθεση σύμβαση. Η **αναθέτουσα αρχή** αντιτάσσει στα ανωτέρω ότι «*ί. Αρχικά πρέπει να επισημανθεί ότι ο Διαγωνισμός χωρίζεται σε 14 Τμήματα και όχι σε Τομείς όπως εσφαλμένα θέτουν οι προσφεύγοντες. Η λογική της υποδιαίρεσης του αντικειμένου του διαγωνισμού βασίζεται σε δύο επίπεδα: ανά γεωγραφικό τομέα και ανά είδος παροχής υπηρεσίας (τρέιλερ και χημικές τουαλέτες). Η χωρική υποδιαίρεση δίνει τη δυνατότητα σε οικονομικούς φορείς με γεωγραφική εγγύτητα να συμμετάσχουν στον εν λόγω διαγωνισμό. Η υποδιαίρεση ανά είδος δίνει τη δυνατότητα σε οικονομικούς φορείς που μπορεί να προμηθεύονται μόνο ένα είδος (είτε χημικές τουαλέτες, είτε τρέιλερ) να συμμετάσχουν. Επ' ουδενί δεν αποκλείονται μικροί και μεσαίοι οικονομικοί φορείς από την εν λόγω πρόβλεψη αλλά αντιθέτως προωθείται περαιτέρω η ανάπτυξη του ανταγωνισμού. ... ii. Η Διεύθυνση Λαϊκών αγορών εισηγήθηκε το διαχωρισμό με βάση τη λειτουργία των οκτώ Περιφερειακών ενοτήτων της Περιφέρειας ... συνενώνοντας εκείνες των Η εισήγηση μοναδικό στόχο είχε την ενίσχυση του ανταγωνισμού που οδηγεί στην καλύτερη δυνατή για την Περιφέρεια τιμή Με τον διαχωρισμό σε περισσότερα των δύο τμημάτων, όπως ήταν στην προηγούμενη διακήρυξη, δίνεται η δυνατότητα και η ευχέρεια σε περισσότερους οικονομικούς φορείς να πάρουν μέρος στον διαγωνισμό, προσφέροντας ξεχωριστά τρέιλερ ή τουαλέτες, με προφανή οφέλη για την Περιφέρεια. iii. Σχετικά με τον αριθμό των φορτηγών οχημάτων, η αναφορά των προσφευγόντων εταιρειών περί αναγκαιότητας 56 οχημάτων δεν ευσταθεί, καθώς σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές της Διακήρυξης (σελ. 80) απαιτούνται τέσσερα ειδικά αδειοδοτημένα οχήματα για κάθε Τομέα και όχι για κάθε Τμήμα του διαγωνισμού, όπως εσφαλμένα υπολογίζουν οι*

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

προσφεύγοντες. Ως εκ τούτου, για το σύνολο του διαγωνισμού απαιτούνται 28 οχήματα (4 οχήματα επί 7 τομείς). Οπότε, η προσφεύγουσα εταιρεία «ΕΥΡΟΠΡΑΪΣ» ισχυρίζεται εσφαλμένα (σελ. 24 της προσφυγής) ότι για τον Τομέα 1 της υπ'αρ.... Διακήρυξης θα χρησιμοποιούσε με τα νέα δεδομένα 24 οχήματα, όταν το αληθές και σωστό είναι ότι απαιτούνται 12 οχήματα (4 οχήματα επί 3 τομείς). Αντιστοίχως, η προσφεύγουσα εταιρεία «...» ισχυρίζεται εσφαλμένα (σελ. 23 της προσφυγής) ότι για τον Τομέα 2 της υπ'αρ.... Διακήρυξης θα χρησιμοποιούσε με τα νέα δεδομένα 28 οχήματα, όταν το αληθές και σωστό είναι ότι απαιτούνται 16 οχήματα (4 οχήματα επί 4 τομείς). iv. Η αύξηση του αριθμού οχημάτων που προβλέπεται στη Διακήρυξη, είναι απολύτως αναγκαία και απαραίτητη και λόγω της απαίτησης να μεταφέρονται οι χημικές τουαλέτες και τα τρέιλερ στην έδρα του εκάστοτε αναδόχου για καθαρισμό».

18. Επειδή, οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών σχετικά με την υποδιαίρεση της σύμβασης σε δεκατέσσερα (14) αντί λιγότερων (και συγκεκριμένα δύο) τμημάτων είναι απορριπτέοι ως απαραδέκτως προβαλλόμενοι, πρωτίστως λόγω έλλειψης εννόμου συμφέροντος για την προβολή τους, καθόσον οι προσφεύγουσες συνομολογούν ότι αυτή καθαυτή η τμηματοποίηση της σύμβασης δεν εμποδίζει ούτε καθιστά ουσιωδώς δυσχερέστερη την συμμετοχή τους στον διαγωνισμό και επιπροσθέτως, διότι με αυτούς αμφισβητείται απαραδέκτως η σκοπιμότητα, της κατ' αρχήν νόμιμης κατ' άρθρο 59 Ν. 4412/2016, υποδιαίρεσης της σύμβασης σε περισσότερα τμήματα. Σε κάθε περίπτωση, η υποδιαίρεση του αντικείμενου της σύμβασης σε περισσότερα τμήματα από τη φύση της διευκολύνει τη συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στις οποίες ισχυρίζονται ότι ανήκουν οι προσφεύγουσες, έναντι της πιο περιορισμένης τμηματοποίησης, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών των προσφευγουσών περί παραβίασης των οικείων διατάξεων του Ν. 4412/2016 και της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Όσον αφορά δε την πληττόμενη απαίτηση της Διακήρυξης σχετικά με τον αριθμό των απαιτούμενων οχημάτων, αβασίμως κατ' αρχήν προβάλλεται από αμφότερες τις προσφεύγουσες ότι η Διακήρυξη απαιτεί τέσσερα οχήματα ανά τμήμα, αφού από τον πληττόμενο όρο της Διακήρυξης, ο οποίος ορίζει ότι «η μεταφορά των τουαλετών θα γίνεται με μεταφορικά μέσα επιβατικά ή φορτηγά, ή με δημοσίας χρήσεως οχήματα μεταφοράς για τα

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

τροχήλατα τρέιλερ τουαλετών, και για τις χημικές τουαλέτες ΦΙΧ αδειοδοτημένα για μεταφορά χημικών τουαλετών, τα οποία θα πληρούν τις προδιαγραφές που προβλέπονται από τους ισχύοντες κανονισμούς για την διαχείριση χημικών κινητών τουαλετών και τρέιλερ τουαλετών. Η μεταφορά θα καλύπτεται από ασφαλιστήριο συμβόλαιο αστικής ευθύνης έναντι τρίτων. Απαιτούνται τουλάχιστον τέσσερα ειδικά αδειοδοτημένα οχήματα για κάθε τομέα, φέροντα πλυστικό μηχάνημα για τον καθαρισμό των τουαλετών για την εκτέλεση του 100% της εργολαβίας του κάθε τομέα», προκύπτει σαφώς ότι η απαίτηση της Διακήρυξης συνίσταται στην διάθεση τεσσάρων οχημάτων ανά γεωγραφικό τομέα, και όχι ανά τμήμα. Οι δε τομείς, όπου θα παρέχονται οι υπηρεσίες, είναι επτά (7), ήτοι ο Κεντρικός Τομέας, Δυτικός Τομέας, Βόρειος Τομέας, Νότιος Τομέας, Τομέας ..., Τομέας Ανατολικής ... και Τομέας Δυτικής Επομένως, όπως βασίμως ισχυρίζεται η αναθέτουσα αρχή, απορριπτέοι ως ερειδόμενοι σε εσφαλμένη προϋπόθεση είναι οι προβαλλόμενοι με τις προδικαστικές προσφυγές και τα υπομνήματα ισχυρισμοί των προσφευγουσών σχετικά με τον αριθμό των απαιτούμενων οχημάτων για την εκτέλεση της σύμβασης, αφού αυτοί βασίζονται στην μη ερειδόμενη στην Διακήρυξη παραδοχή ότι απαιτούνται για την εκτέλεση της σύμβασης τέσσερα (4) οχήματα για καθένα από τα δεκατέσσερα (14) τμήματα της σύμβασης. Σε κάθε δε περίπτωση, ο όρος αυτός, ο οποίος είναι κανονιστικού περιεχομένου και ελέγχεται, σύμφωνα με γενόμενα δεκτά ανωτέρω, μόνο ως προς τη συμφωνία του με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας, δεν κρίνεται ασύνδετος και δυσανάλογος προς το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης που αφορά στην παροχή υπηρεσιών διάθεσης κινητών συστημάτων υγιεινής σε όλες της λαϊκής αγοράς της Περιφέρειας ..., δεδομένου ότι η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών συνάπτεται άμεσα με την δυνατότητα μεταφοράς και καθαρισμού του διατιθέμενου εξοπλισμού στις εκάστοτε λαϊκές αγορές που πραγματοποιούνται καθημερινά σε διαφορετικά σημεία των γεωγραφικών τομέων της Περιφέρειας, πράγμα που ανάγει την επάρκεια των κατάλληλων μεταφορικών μέσων σε καθοριστικό παράγοντα για την επιτυχημένη εκτέλεση της σύμβασης. Επιπρόσθετα, ο προαναφερόμενος όρος κρίνεται πρόσφορος και αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού δημόσιου συμφέροντος που επιδιώκεται με τη σύναψη της σύμβασης, καθόσον ο αριθμός των οχημάτων μεταφοράς του εξοπλισμού είναι μεταξύ

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

των στοιχείων που εξασφαλίζουν, κατά την κοινή πείρα, την άρτια εκτέλεση της υπό ανάθεση υπηρεσίας, η οποία προϋποθέτει κατά τα άνω τον έγκαιρο καθαρισμό και, ακολούθως, τη μεταφορά και τοποθέτηση των συστημάτων υγιεινής καθημερινά προ της έναρξης λειτουργίας έκαστης λαϊκής αγοράς. Εξάλλου, ο ίδιος όρος δεν αποκλείει ούτε δυσχεραίνει ουσιωδώς την συμμετοχή των προσφευγουσών, καθόσον οι ισχυρισμοί τους σχετικά με την υφιστάμενη δυναμικότητα του στόλου των οχημάτων τους προβάλλονται απαραδέκτως, διότι με αυτούς επιχειρείται να προδιαγραφούν οι απαιτήσεις της σύμβασης βάσει των αναγκών και των δυνατοτήτων των προσφευγουσών. Προβάλλονται δε αλυσιτελώς, ενόψει της αυτοτέλειας των συμβάσεων, οι ισχυρισμοί που αφορούν την εκτέλεση της αντίστοιχης υφιστάμενης σύμβασης της Περιφέρειας ..., την οποία εκτελούν οι προσφεύγουσες. Κατόπιν των ανωτέρω, παρίστανται αβάσιμοι οι ισχυρισμοί που προβάλλονται από αμφότερες τις προσφεύγουσες ότι ο εν λόγω όρος τέθηκε κατά παράβαση των αρχών του ελεύθερου ανταγωνισμού, της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας. Για τους λόγους αυτούς, είναι απορριπτέοι α) ο πρώτος λόγος της πρώτης προδικαστικής προσφυγής (υπό III.1, σελ. 21 της πρώτης προδικαστικής προσφυγής) και β) ο πρώτος λόγος της δεύτερης προδικαστικής προσφυγής (υπό III.1, σελ. 21 της δεύτερης προδικαστικής προσφυγής).

19. Επειδή, με τον **δεύτερο λόγο** αμφότερων των προδικαστικών προσφυγών οι προσφεύγουσες βάλλουν κατά της απαίτησης της Διακήρυξης (Παράρτημα II – Τεχνικές προδιαγραφές, σελ. 81), σύμφωνα με την οποία: *«Η συντήρηση και ο καθαρισμός του τουαλετών πρέπει να γίνεται καθημερινά με ευθύνη του αναδόχου. Κατά την απόσυρση θα γίνεται άντληση των λυμάτων στο ειδικά διαμορφωμένο όχημα του αναδόχου και καθαρισμός της τουαλέτας, ο δε χώρος που είχαν τοποθετηθεί οι τουαλέτες θα καθαρίζεται με καθαρό νερό υψηλής πίεσης περιμετρικά. Με ευθύνη του αναδόχου θα μεταφέρονται στις εγκαταστάσεις του προς καθαρισμό, η δε εργασία θα πρέπει να εκτελείται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην προκαλείται επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Πρέπει να καθαρίζεται και να απολυμαίνεται η δεξαμενή αποβλήτων και όλος ο χώρος της τουαλέτας με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η τέλεια απομάκρυνση όλων των ρύπων από την λεκάνη, τον νιπτήρα, την δεξαμενή αποβλήτων και γενικότερα όλου του χώρου της καμπίνας»*. Ειδικότερα,

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

αμφότερες οι **προσφεύγουσες**, κατόπιν ανάπτυξης του τρόπου εκτέλεσης της αντίστοιχης υφιστάμενης σύμβασης με την Περιφέρεια ... και των εν γένει απαιτήσεων για την παροχή των υπό ανάθεση υπηρεσιών ισχυρίζονται τα εξής: «*Η ανωτέρω πρόβλεψη που διαλαμβάνεται στις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης, μπορεί να χαρακτηριστεί επιεικώς ως εξαιρετικά άστοχη. Είναι κυριολεκτικά ανήκουστο, ειδικά σε μία σύμβαση που είναι τόσο σύνθετη και απαιτητική από πλευράς logistics να επιβάλει η αναθέτουσα αρχή στον ανάδοχο τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η διακίνηση των τουαλετών και των τρέιλερ και δη κατά τρόπο απόλυτα ανορθολογικό. Είναι εντελώς ακατανόητο ποιος είναι ο λόγος για τον οποίο η αναθέτουσα αρχή αξιώνει από τον ανάδοχο καθημερινά, μετά τον καθαρισμό των τουαλετών και τρέιλερ που σύμφωνα με την διακήρυξη, αλλά και σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ευρωπαϊκού προτύπου EN 16194/Φεβ. 2012, γίνεται στο σημείο όπου αυτά βρίσκονται τοποθετημένα, να τα μεταφέρει όχι στο επόμενο σημείο τοποθέτησης (όπως είναι το λογικό και το πράγματι συμβαίνουν μέχρι σήμερα), αλλά να τα μεταφέρει πίσω στις εγκαταστάσεις της εταιρίας (αποθήκες/αμαξοστάσιο) ..., προκειμένου ακολούθως να τα μεταφέρει ξανά στο σημείο τοποθέτησης. Δεν υπάρχει καμία απολύτως λογική εξήγηση για ποιον λόγο οι τουαλέτες/τρέιλερ να πρέπει να μεταφέρονται στις εγκαταστάσεις της εταιρίας, σε πολύ μεγάλη απόσταση από τα σημεία τοποθέτησης, αντί να μεταφέρονται απ' ευθείας στο επόμενο σημείο τοποθέτησης που πάντοτε βρίσκεται σε κοντινή απόσταση, δεδομένου ότι πρόκειται για το ίδιο τμήμα/τομέα. Η εν λόγω πρόβλεψη της διακήρυξης, χωρίς να τυγχάνει καμίας δυνατής τεχνικής ή επιχειρησιακής ή άλλης λογικής εξήγησης, επιβαρύνει ασύμμετρα τον ανάδοχο δοθέντος ότι αυξάνει ασύμμετρα σε υπερπολλαπλάσιο αριθμό τις χιλιομετρικές αποστάσεις, που πρέπει να διανύουν καθημερινά τα οχήματα, πολλαπλασιάζοντας την κατανάλωση καυσίμων και τα συναφή έξοδα. Επιπλέον επιβαρύνει δυσανάλογα και αναίτια το περιβάλλον και την κυκλοφορία στους δρόμους, ενώ παράλληλα ακυρώνει στην πράξη όλες τις μέχρι σήμερα επενδύσεις των εταιριών σε ειδικά λογισμικά που αναζητούν τις βέλτιστες διαδρομές, όπως επίσης ματαιώνει τις περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις μας, εξαναγκάζοντάς μας σε μη ορθολογική διαχείριση των τουαλετών και των τρέιλερ. Επιπλέον πολλαπλασιάζονται η φθορά των φορτηγών οχημάτων και η κόπωση το προσωπικού, ενώ επιπλέον αυξάνεται*

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

σημαντικά ο κίνδυνος πρόκλησης τροχαίων ατυχημάτων». Η **αναθέτουσα αρχή** αντιτάσσει στα ανωτέρω τα εξής: «Στην προηγούμενη υπ'αρ.... διακήρυξη, προβλεπόταν ότι οι χημικές τουαλέτες μπορούσαν να καθαρίζονται επί του οδοστρώματος στον χώρο που λειτουργούσαν οι λαϊκές αγορές και ήταν τοποθετημένες. Με δεδομένο ότι οι πολίτες που κατοικούν στους δρόμους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, επιβαρύνονται σημαντικά, η επιπλέον όχληση τόσο από τον θόρυβο του καθαρισμού όσο και από την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, τους οδηγούσε σε συνεχείς και έντονες διαμαρτυρίες (επισυνάπτονται) προς τη Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών. Η εν λόγω Διεύθυνση εισηγήθηκε ο καθαρισμός αυτός να γίνεται σε χώρους ιδιοκτησίας των εταιρειών. ii. Όπως επισημαίνει στο υπ'αρ.πρωτ.267597/30-03-2022 έγγραφό της η Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών «έχει παρατηρηθεί επανειλημμένα το φαινόμενο να εγκαταλείπονται οι τουαλέτες, όχι επί ώρες αλλά επί μέρες στον χώρο τοποθέτησής τους ειδικά τις αργίες. Η παραμονή τους, στις πυκνοκατοικημένες περιοχές και τους καλοκαιρινούς μήνες με τη θερμοκρασία στα ύψη, πλήττουν βάνουσα την ποιότητα ζωής των περιοίκων που προβαίνουν σε πολύ έντονες, και κατά την άποψή μας, δίκαιες διαμαρτυρίες. Το ζήτημα δεν είναι απλά ο εξορθολογισμός της παρεχόμενης υπηρεσίας, όπου εστιάζει το ενδιαφέρον της η εταιρεία. Είναι και η διαβίωση των κατοίκων σε μια πολιτισμένη κοινωνία και ευνομούμενη πολιτεία που σέβεται τα δικαιώματά τους». iii. Είναι προφανές ότι υπάρχει αύξηση του κόστους μεταφοράς των χημικών τουαλετών στους χώρους ιδιοκτησίας των όποιων αναδόχων, το οποίο θα λάβουν υπόψη τους οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς για την κατάθεση της προσφοράς τους. Είναι όμως επίσης προφανές ότι η Περιφέρεια ... πρέπει να συνεκτιμήσει και τις εύλογες αντιδράσεις και διαμαρτυρίες των πολιτών. Για το λόγο αυτό μεταξύ άλλων, ο προϋπολογισμός της παρούσας Διακήρυξης έχει αυξηθεί κατά 4% κατά μέσο όρο ανά τοποθέτηση, σε σχέση με τον αντίστοιχο προϋπολογισμό της προηγούμενης Διακήρυξης».

20. Επειδή, ο πληττόμενος όρος είναι κανονιστικού περιεχομένου και ελέγχεται, σύμφωνα με γενόμενα δεκτά ανωτέρω (βλ. σκέψη 15), μόνο ως προς τη συμφωνία του με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας. Εν προκειμένω, η θέσπιση της ανωτέρω απαίτησης αιτιολογείται σαφώς και επαρκώς από την αναθέτουσα αρχή, με αναφορά

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

στην ανάγκη περιορισμού της όχλησης των περιοίκων και την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών υγιεινής στους κοινόχρηστους χώρους. Όπως δε βασίμως υποστηρίζει η αναθέτουσα, το αυξημένο κόστος εκτέλεσης της σύμβασης σε σχέση με τη υφιστάμενη σύμβαση της Περιφέρειας ..., την οποία εκτελούν οι προσφεύγουσες, δεν είναι αφεαυτού περιοριστικό, δεδομένου, μάλιστα, ότι ο προϋπολογισμός της σύμβασης έχει αυξηθεί σε σχέση με τον διαγωνισμό του 2018, αλλά είναι στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την διαμόρφωση της προσφοράς των οικονομικών φορέων. Απορριπτέοι ως ερειδόμενοι σε εσφαλμένη προϋπόθεση είναι και οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών ότι, σύμφωνα με τον πληττόμενο όρο της Διακήρυξης, ο ανάδοχος της σύμβασης υποχρεώνεται να μεταφέρει τα φορητά συστήματα υγιεινής από κάθε λαϊκή αγορά στην έδρα του, πριν την τοποθέτησή τους στην επόμενη λαϊκή αγορά, διότι η Διάκηρυξη απαιτεί τη μεταφορά σε «χώρο» του αναδόχου, μη περιορίζοντας, επομένως, γεωγραφικά την μεταφορά συγκεκριμένα στην έδρα του οικονομικού φορέα. Περαιτέρω, ο εν λόγω όρος της Διακήρυξης δεν παρίσταται ασύνδετος με το αντικείμενό της, καθόσον η επίτευξη των βέλτιστων δυνατών συνθηκών υγιεινής στις οδούς όπου πραγματοποιούνται οι λαϊκές αγορές είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τις υπό ανάθεση υπηρεσίες διάθεσης κινητών συστημάτων υγιεινής. Είναι δε οι εν λόγω απαιτήσεις πρόσφορες και ανάλογες σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετούνται με την υπό ανάθεση σύμβαση, ήτοι την εξυπηρέτηση των πωλητών και των καταναλωτών των λαϊκών αγορών σε συνδυασμό με την μικρότερη δυνατή όχληση των περιοίκων και την επίτευξη των βέλτιστων συνθηκών υγιεινής στους χώρους των λαϊκών αγορών και στις παρακείμενες οδούς. Τέλος, απορριπτέοι είναι οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών περί αντίθεσης της συγκεκριμένης απαίτησης της Διακήρυξης προς το πρότυπο EN16194:2012 (βλ. προσκομιζόμενο από τις προσφεύγουσες σχετικό υπ' αριθ. 7) που διέπει τις προδιαγραφές των φορητών τουαλετών, χωρίς, όμως, ουδόλως να εμποδίζει την αναθέτουσα αρχή να απαιτεί ως επιπρόσθετους όρους εξασφάλισης της υγιεινής των κοινόχρηστων χώρων την μη παραμονή των τουαλετών στον χώρο της λαϊκής αγοράς, μετά την ολοκλήρωσή της και πριν την έναρξη της επόμενης, και την μεταφορά τους για επιπλέον καθαρισμό σε χώρο του αναδόχου. Κατόπιν των ανωτέρω, ο πληττόμενος όρος της Διακήρυξης, με το

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

ανωτέρω περιεχόμενο, δεν παρίσταται ανεπιτρέπτως περιοριστικός ούτε παραβιάζει τις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης, καθ' όσον αποτελεί, κατ' αρχήν, απαίτηση πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξη των προπαρατεθέντων σκοπών της υπό ανάθεσης σύμβασης, τίθεται δε κατά τρόπο αντικειμενικό και κατατείνει στον καθορισμό του κύκλου των διαγωνιζομένων επιχειρήσεων που διαθέτουν την τεχνική ικανότητα και τα αναγκαία μέσα για την υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης. Για τους λόγους αυτούς, είναι απορριπτέοι α) ο δεύτερος λόγος της πρώτης προδικαστικής προσφυγής (υπό III.1, σελ. 25 της πρώτης προδικαστικής προσφυγής) και β) ο δεύτερος λόγος της δεύτερης προδικαστικής προσφυγής (υπό III.2, σελ. 24 της δεύτερης προδικαστικής προσφυγής).

21. Επειδή, όπως αναπτύχθηκε ανωτέρω, οι πληττόμενοι όροι της Διακήρυξης δεν παρίστανται ούτε ασύνδετοι προς το αντικείμενο της σύμβασης ούτε δυσανάλογοι ως προς την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών δημοσίου συμφέροντος για παροχή της υπό ανάθεση υπηρεσίας με τους βέλτιστους όρους υγιεινής και ασφάλειας και κατά τρόπο έγκαιρο και αποτελεσματικό. Ως εκ τούτου, απορριπτέοι είναι οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών που επαναλαμβάνονται στις ενότητες υπό III.3 αμφότερων των προδικαστικών προσφυγών περί παραβίασης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και του ελεύθερου ανταγωνισμού, καθώς επίσης και των οικείων διατάξεων του Ν. 4412/2016 και της Οδηγίας 2014/24 περί της θέσπισης των τεχνικών προδιαγραφών.

22. Επειδή, με τον **τρίτο λόγο** της πρώτης προδικαστικής προσφυγής και τον **τέταρτο λόγο** της δεύτερης προδικαστικής προσφυγής, αμφότερες οι προσφεύγουσες βάλλουν κατά της τεχνικής προδιαγραφής της Διακήρυξης, (Παράρτημα II, σελ. 81) σύμφωνα με την οποία: *«Η Δ/ση Λαϊκών Αγορών διατηρεί το δικαίωμα να προβαίνει δειγματοληπτικά κατά την κρίση της σε έκτακτο ή τακτικό έλεγχο των χημικών τουαλετών και των τρέιλερ για την ποσοτική παραλαβή τους. Ο έλεγχος γίνεται από τα αρμόδια όργανα της Δ/σης Λαϊκών Αγορών, συντάσσεται δελτίο αξιολόγησης το οποίο και κατατίθεται στη Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών. Σε περίπτωση καταγγελιών ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες, η υπηρεσία θα προβαίνει σε ενέργειες κατά την κρίση της, για τη διαλεύκανσή τους και την επίλυση των προβλημάτων».*

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

Ειδικότερα, αμφότερες οι **προσφεύγουσες** προβάλλουν ότι ο πληττόμενος όρος της Διακήρυξης παρέχει στην αναθέτουσα αρχή τη δυνατότητα μονομερούς επιβολής διοικητικών κυρώσεων σε βάρος του αναδόχου πέραν της νόμιμης διαδικασίας, χωρίς την παροχή διαδικαστικών εγγυήσεων χωρίς συμμετοχή της αναδόχου στην διαπίστωση της παράβασης και σε χρόνο μεταγενέστερο της παραλαβής της υπηρεσίας κατά τον οποίο οι τουαλέτες βρίσκονται στην σφαίρα επιρροής της Περιφέρειας, ισχυριζόμενες ειδικότερα τα εξής: *«Αιφνιδίως εν προκειμένω η αναθέτουσα αρχή για πρώτη φορά, μεταβάλλοντας τον ανωτέρω όρο, που έχει παγιωθεί ως ανταποκρινόμενος στις ανάγκες της σύμβασης, και οποίος εξισορροπούσε επιτυχώς τα συμφέροντα όλων των εμπλεκόμενων μερών, αιφνιδίως ενσωμάτωσε στην διακήρυξη διάφορο όρο σύμφωνα με τον οποίο η Δ/ση Λαϊκών Αγορών διατηρεί το δικαίωμα να προβαίνει δειγματοληπτικά κατά την κρίση της σε έκτακτο ή τακτικό έλεγχο των χημικών τουαλετών και των τρέιλερ για την ποσοτική παραλαβή τους. Ο έλεγχος γίνεται από τα αρμόδια όργανα της Δ/σης Λαϊκών Αγορών, συντάσσεται δελτίο αξιολόγησης το οποίο και κατατίθεται στη Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών. Σε περίπτωση καταγγελιών ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες, η υπηρεσία θα προβαίνει σε ενέργειες κατά την κρίση της, για τη διαλεύκανσή τους και την επίλυση των προβλημάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο μεταβάλλεται η διαδικασία διαπίστωσης συμβατικών παραβάσεων κατά τρόπο ώστε: (α) Δεν παρέχεται πλέον δυνατότητα παρουσίας του αναδόχου κατά τον χρόνο διαπίστωσης της φερόμενης παράβασης, αλλά ούτε καν απλή ενημέρωσή του. (β) Δεν παρέχεται στον ανάδοχο η δυνατότητα να διαπιστώσει ίδιος την πραγματικότητα και να προασπιστεί τα συμφέροντά του διατυπώνοντας τις αντιρρήσεις του και ασκώντας κατά τρόπο λυσιτελή και επίκαιρο, σε κατάλληλο χρονικό σημείο το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης. (γ) Παρέχεται η δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να επιβάλλει κυρώσεις όχι κατά τον χρόνο παροχής των υπηρεσιών και τοποθέτησης των τουαλετών/τρέιλερ ή κατά τον χρόνο καθαρισμού τους , αλλά σε μεταγενέστερα χρονικά σημεία, ήτοι σε χρονιά σημεία κατά τα οποία οι τουαλέτες δεν βρίσκονται πλέον στην φυσική εξουσία του αναδόχου, αλλά αντιθέτως, μετά την τοποθέτηση/καθαρισμό τους έχουν πλέον περιέλθει στην πλήρη σφαίρα εξουσία της Περιφέρειας ως αναθέτουσας αρχής, η οποία αυτή και μόνο επομένως είναι υπεύθυνη για την διαφύλαξη της*

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

καλής κατάστασης των τουαλετών. (δ) Θεσμοθετείται για πρώτη φορά η δυνατότητα επιβολής κυρώσεων με βάση 'καταγγελίες' τις οποίες η Περιφέρεια αξιολογεί 'κατά την κρίση'. Ο επιζήμιος για τον ανάδοχο χαρακτήρας του εν λόγω όρου προκύπτει με ακόμη μεγαλύτερη έμφαση, εφόσον ληφθεί υπ' όψιν ότι για 1η φορά στην παρούσα διακήρυξη θεσπίζονται υψηλότερες ποινικές ρήτρες σε βάρος του αναδόχου για το ενδεχόμενο εκτέλεσης του συμβατικού αντικειμένου κατά τρόπο μη ορθό ή μη σύμφωνο με τις οδηγίες της αναθέτουσας αρχής. Ειδικότερα αναφερόμαστε στον όρο 5.2.2. (σελ. 50 και 51 της διακήρυξης) που ορίζει ότι: 'Ποινικές ρήτρες μπορεί να επιβάλλονται και σε άλλες περιπτώσεις πλημμελούς εκτέλεσης των όρων της σύμβασης, σύμφωνα με την περ. (δ) της παρούσας παραγράφου. Ειδικότερα, για όσες χημικές τουαλέτες και τρέιλερ προκύπτει ότι παρουσιάζουν προβλήματα κατόπιν σχετικών αναφορών των υπαλλήλων ή καταγγελιών από τρίτους που έχουν σχέση με την καλή λειτουργία τους, την καθαριότητα, τη μη τοποθέτησή τους στα σημεία που έχουν υποδειχθεί από την υπηρεσία και τη μη έγκαιρη απομάκρυνσή τους. [...] δ) για πλημμελή εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων, επιβάλλεται ποινική ρήτρα. Για όσες χημικές τουαλέτες και τρέιλερ προκύπτει ότι παρουσιάζουν προβλήματα κατόπιν σχετικών αναφορών των υπαλλήλων ή καταγγελιών από τρίτους που έχουν σχέση με την καλή λειτουργία τους, την καθαριότητα, τη μη τοποθέτησή τους στα σημεία που έχουν υποδειχθεί από την υπηρεσία, τη μη έγκαιρη απομάκρυνσή τους κ.λπ., δε θα καταβληθεί αμοιβή για τις συγκεκριμένες υπηρεσίες και θα επιβληθεί επιπροσθέτως ποινική ρήτρα ίση με το τριπλάσιο της αξίας αυτών χωρίς ΦΠΑ. Προκύπτει δηλαδή ότι για 1η φορά θεσπίζεται σε βάρος του αναδόχου η επιβολή μίας βαρύτερης και πέραν πάσης αναλογικότητας ποινική ρήτρα, που κατ' ουσίαν αντιστοιχεί στο 4πλάσιο της συμβατικής αμοιβής, και η οποία επιβάλλεται βάσει καταγγελιών τρίτων, σε χρόνο μεταγενέστερο της παραλαβής της παρεχόμενης υπηρεσίας, χωρίς καμία απολύτως προηγούμενη ακρόαση του αναδόχου και φυσικά χωρίς αυτός να έχει διόλου συμμετάσχει στην διαδικασία βεβαίωσης της 'παραβάσεως'. Η ανωτέρω διαδικασία βεβαίωσης παραβάσεων και επιβολής εξοντωτικών ποινικών ρητρών σε βάρος του αναδόχου καθίσταται έτι περαιτέρω παράνομη και αυθαίρετη, εφόσον ληφθεί υπ' όψιν ότι: Σε κανένα σημείο της διακήρυξης δεν προβλέπονται συγκεκριμένα σημεία τοποθέτησης των τουαλετών και τρέιλερ,

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

αλλά ούτε και προβλέπεται υποχρέωση της περιφέρειας να ορίσει ακριβή σημεία τοποθέτησης των τουαλετών και των τρέιλερ, και να τα διατηρεί διαθέσιμα για την τοποθέτησή τους από τον ανάδοχο. Δεν ορίζεται καν στην διακήρυξη έστω ό τρόπος με τον οποίο η αναθέτουσα αρχή θα ορίσει τα σημεία τοποθέτησης των τουαλετών τα οποία σημεία δεν ορίζεται ότι θα κείνται εντός των ορίων δικαιοδοσίας της, πράγμα ιδιαίτερα σημαντικό δοθέντος ότι μέχρι και σήμερα οι τουαλέτες και τα τρέιλερ τοποθετούνται μετά μυρίων βασάνων όπου αυτό καταστεί εφικτό καθόσον η Περιφέρεια μέχρι και σήμερα αδύνατη να διασφαλίσει ότι τα υποδεικνυόμενα σημεία θα είναι ελεύθερα για τοποθέτηση. Μέχρι και σήμερα δεν έχει γίνει χωροθέτηση ούτε χάραξη των σημείων τοποθέτησης των τουαλετών, ενώ κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται ούτε στην διακήρυξη. Επομένως κατά την αναθέτουσα αρχή 'όλα είναι φλου' η ίδια δεν αναλαμβάνει καμία δέσμευση ούτε πρόνοια, πλην όμως έχει την αξίωση να επιβάλει ποινικές ρήτρες χωρίς σαφές νόμιμο έρεισμα και χωρίς διαδικαστικές εγγυήσεις. Κατ' ουσία οι ανάδοχοι τιμωρείται για την αδυναμία και ανεπάρκεια της αναθέτουσας αρχής να προβεί σε σαφή χωροθέτηση και να διασφαλίσει την πρόσβαση στα συγκεκριμένα σημεία. σημειωτέον ότι η χωροθέτηση είναι προφορική και συχνά το σημείο καταλαμβάνεται από πάγκο πωλητή λαϊκών αγορών. Σημειωθήτω ότι η Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών της Περιφέρειας έχει συμβάσεις με τους Δήμους με τις οποίες της παραχωρείται η χρήση συγκεκριμένων οδών για την διενέργεια των λαϊκών αγορών. Ωστόσο στην πλειονότητα τους τα σημεία τοποθέτησης τουαλετών και τρέιλερ που υποδεικνύονται στον ανάδοχο από την Δ/νση λαϊκών αγορών της Περιφέρειας είναι σημεία τοποθέτησης που βρίσκονται εκτός της δικαιοδοσίας της Περιφέρειας, όχι σε δρόμους που έχουν διαθέσει οι Δήμοι, αλλά σε άλλες οδούς κάθετες προς τον παραχωρηθέντα δρόμο και επί του κάθετου στον οποίο δεν υφίσταται απαγόρευση παρκινγκ οχημάτων την ημέρα διενέργειας της λαϊκής αγοράς. Τούτο έχει ως αυτονόητο αποτέλεσμα κατά την τοποθέτηση των τουαλετών ή/και των τρέιλερ να εκδηλώνεται με πολύ μεγάλη συχνότητα το φαινόμενο τα υποδεικνυόμενα σημεία να είναι κατειλημμένα κι επομένως η τοποθέτηση να γίνεται εν πολλοίς αυθαίρετα και κατά τις περιπτώσεις στα πλησιέστερα ελεύθερα σημεία τα οποία ενίοτε μπορεί να απέχουν και 50-100 μέτρα από την λαϊκή αγορά και για τα οποία η Περιφέρεια δεν παρέχει καμία εγγύηση, αφού άλλωστε βρίσκονται εκτός της δικής της

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

αρμοδιότητας. Συναιρώντας τα ως άνω παρέπεται ότι ο σχετικός όρος είναι προδήλως παράνομος και καταχρηστικός δοθέντος ότι αφ' ενός παραβιάζει ευθέως την διάταξη του άρθρου 219 ν. 4412/2016 ' Παραλαβή του αντικείμενου της σύμβασης παροχής γενικών υπηρεσιών', με την οποία μάλιστα έρχεται και σε πλήρη αντίφαση. Ειδικότερα , εφόσον η ποσοτική και ποιοτική παραλαβή του αντικείμενου τα σύμβασης γίνεται από την αρμόδια επιτροπή, δεν είναι νομικά δυνατόν να γίνει μεταγενέστερο έλεγχος αφού κάτι τέτοιο θα αναιρούσε τη ίδια την κρίση της επιτροπής. Σε κάθε περίπτωση ο σχετικός όρος αντιβαίνει στην σαφή πρόβλεψη του νόμου ότι ο ποιοτικός και ποσοτικός έλεγχος πρέπει να γίνεται κατά τον χρόνο παροχής της υπηρεσίας και δεν μπορεί να λάβει χώρα μεταγενεστέρως σε χρόνο κατά τον οποίο έχουν μεσολαβήσει κατά την κοινή πείρα πολυάριθμες χρήσεις της τουαλέτας από τρίτα πρόσωπα, πέραν του ελέγχου του αναδόχου. Επιπλέον η σχετική ρήτρα της διακήρυξης παραβιάζει τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της αμεροληψίας της διοίκησης και της αρχής της αναλογικότητας, αφού εν προκειμένω η αναθέτουσα αρχή με τον επίμαχο όρο παρέχει στον εαυτό ης την δυνατότητα να κρίνει μονομερώς αν η παροχή είναι σύμφωνη με την 'σύμβαση χωρίς καμία παροχή εγγυήσεων, χωρίς καμιά διαδικαστική διασφάλιση του αναδόχου και μάλιστα σε χρόνο μεταγενέστερο της παροχής της υπηρεσίας, κατά τον οποίο οι τουαλέτες/τρέιλερ βρίσκονται στην σφαίρα της δικής της αποκλειστικής επιρροής. Σημειωτέον ότι τούτο γίνεται παρά το γεγονός ότι στην σύμβαση υφίσταται ρητή πρόβλεψη για παραλαβή των υπηρεσιών από τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας με αποτέλεσμα να παρέλκει πλήρως οποιαδήποτε ανάγκη περαιτέρω ελέγχου (αφού κατ' ουσίαν η Περιφέρεια θα ελέγχει τα δικά της όργανα, που έχουν ήδη παραλάβει τις τουαλέτες/τρέιλερ). Σημειωτέον ότι η σχετική ευχέρεια που επιφυλάσσει η αναθέτουσα αρχή στον εαυτό της να αποφαινεται μονομερώς για ενδεχόμενη πλημμελή εκτέλεση της σύμβασης αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα εφόσον ληφθεί υπ' όψιν ότι πέραν των σοβαρών επιπτώσεων που προβλέπει ο ν. 4412/2016 σε βάρος του αναδόχου, επιπλέον η σύμβαση προβλέπει την επιβολή εξοντωτικών ποινικών ρητρών σε βάρος του προμηθευτή που μάλιστα ανέρχονται στο εξόχως υπέρογκο και παντελώς δυσανάλογο ποσό του 3πλασίου της αμοιβής του αναδόχου. Μόλις που χρειάζεται αν αναφέρουμε ότι η συμπερίληψη του εν λόγω όρου στην διακήρυξη και κατ' επέκταση στην

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

σύμβαση θέτει εγκυμονεί απρόβλεπτους κινδύνους σε βάρος του αναδόχου, δοθέντος μάλιστα ότι προβλέπεται η δυνατότητα επιβολή κυρώσεων σε βάρος του αναδόχου με βάση 'καταγγελίες' τρίτων προσώπων, ως προς τα οποία είναι αδύνατον αν ελεγχθεί η αξιοπιστία και οι προθέσεις τους. Παρέπεται ότι η συνομολόγηση του ως άνω όρου ανατρέπει την συμβατική ισορροπία, παρέχει στην αντισυμβαλλόμενη Περιφέρεια την δυνατότητα μονομερούς επιβολής κυρώσεων σε βάρος του αναδόχου, οι οποίες μάλιστα πέραν των δυσμενών οικονομικών συνεπειών τους, επιπλέον συνεπάγονται ιδιαίτερα δυσμενείς συνέπειες για την ίδια την επαγγελματική υπόσταση του αναδόχου, που εκτείνονται και πέραν του συμβατικού δεσμού, αφού ως γνωστό η επιβολή κυρώσεων στα πλαίσια διοικητικής σύμβασης πέραν των άλλων συνεπάγεται αρνητικές συνέπειες σε βάρος του αναδόχου και όσον αφορά την δυνατότητά του να συμμετάσχει σε διαγωνιστικές διαδικασίες που προηγούνται της σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Η εν λόγω παραβίαση της κείμενης νομοθεσίας και των αρχών που διέπουν την δράση της διοίκησης έχει ως αποτέλεσμα να αδυνατεί η εταιρία μας να συμμετάσχει στον διαγωνισμό λόγω έλλειψης επαρκών εγγυήσεων, όσον αφορά την περιουσία και την επαγγελματική κατάστασή μας». Η **αναθέτουσα αρχή** αντιτάσσει στα ανωτέρω τα εξής: «Αναφορικά με την ενότητα V (ενότητα IV για την προσφυγή της ...) ακυρότητα του όρου που παρέχει στην αναθέτουσα αρχή τη δυνατότητα μονομερούς επιβολής διοικητικών κυρώσεων σε βάρος του αναδόχου πέραν της νόμιμης διαδικασίας, χωρίς την παροχή διαδικαστικών εγγυήσεων χωρίς συμμετοχή της αναδόχου στην διαπίστωση της παράβασης και σε χρόνο μεταγενέστερο της παραλαβής της υπηρεσίας κατά τον οποίο οι τουαλέτες βρίσκονται στην σφαίρα επιρροής της Περιφέρειας: i. Στη σελ. 81 της υπ'αρ. ... Διακήρυξης αναφέρεται ότι 'η Δ/ση Λαϊκών Αγορών διατηρεί το δικαίωμα να προβαίνει δειγματοληπτικά κατά την κρίση της σε έκτακτο ή τακτικό έλεγχο των χημικών τουαλετών και των τρέιλερ για την ποσοτική παραλαβή τους. Ο έλεγχος γίνεται από τα αρμόδια όργανα της Δ/σης Λαϊκών Αγορών, συντάσσεται δελτίο αξιολόγησης το οποίο και κατατίθεται στη Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών. Σε περίπτωση καταγγελιών ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες, η υπηρεσία θα προβαίνει σε ενέργειες κατά την κρίση της, για τη διαλεύκανσή τους και την επίλυση των προβλημάτων'. Είναι εμφανές πως σκοπός είναι η επίλυση του εκάστοτε προβλήματος και όχι η

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

επιβολή κυρώσεων. ii. Στη σελ.50 και 51 της υπ'αρ.... Διακήρυξης αναφέρεται ότι 'Ποινικές ρήτρες μπορεί να επιβάλλονται και σε άλλες περιπτώσεις πλημμελούς εκτέλεσης των όρων της σύμβασης, σύμφωνα με την περ. (δ) της παρούσας παραγράφου. Ειδικότερα, για όσες χημικές τουαλέτες και τρέιλερ προκύπτει ότι παρουσιάζουν προβλήματα κατόπιν σχετικών αναφορών των υπαλλήλων ή καταγγελιών από τρίτους που έχουν σχέση με την καλή λειτουργία τους, την καθαριότητα, τη μη τοποθέτησή τους στα σημεία που έχουν υποδειχθεί από την υπηρεσία και τη μη έγκαιρη απομάκρυνσή τους. [...]

δ) για πλημμελή εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων, επιβάλλεται ποινική ρήτρα. Για όσες χημικές τουαλέτες και τρέιλερ προκύπτει ότι παρουσιάζουν προβλήματα κατόπιν σχετικών αναφορών των υπαλλήλων ή καταγγελιών από τρίτους που έχουν σχέση με την καλή λειτουργία τους, την καθαριότητα, τη μη τοποθέτησή τους στα σημεία που έχουν υποδειχθεί από την υπηρεσία, τη μη έγκαιρη απομάκρυνσή τους κ.λπ., δε θα καταβληθεί αμοιβή για τις συγκεκριμένες υπηρεσίες και θα επιβληθεί επιπροσθέτως ποινική ρήτρα ίση με το τριπλάσιο της αξίας αυτών χωρίς ΦΠΑ'. Η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα για την απρόσκοπτη παροχή της υπηρεσίας και σύμφωνα με το αρ.218 (παρ.2, περ. δ) του ν.4412/2016, να θέτει τυχόν άλλες ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για πλημμελή εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων, εφόσον προβλέπονται στα συμβατικά τεύχη. Όπως άλλωστε επισημαίνει η αρμόδια Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών στο υπ'αρ.πρωτ.267597/30-03-2022 έγγραφο της 'η Υπηρεσία μας δεν επιβάλλει ποτέ ποινές έπειτα από καταγγελίες. Οι καταγγελίες πάντοτε διερευνώνται από τους επόπτες των αγορών και μόνο όταν τεκμηριωθούν με στοιχεία επιβάλλονται οι προβλεπόμενες ποινές με εισήγηση της Επιτροπής αξιολόγησης των χημικών τουαλετών'. Η καταγγελία από τρίτους δίνει την αφορμή και μόνο για έρευνα και αξιολόγηση του καταγγέλλοντος γεγονότος και σε καμία περίπτωση δεν οδηγεί αυτομάτως σε επιβολή ποινών. Ο τρόπος και ο χρόνος της παραλαβής και παρακολούθησης ορίζεται στο αρ.219 του ν.4412/2016 και σε καμία περίπτωση δεν παραβιάζεται στο τεύχος της υπ'αρ.... Διακήρυξης.

6. Δεκαετίες τώρα λειτουργίας των λαϊκών αγορών δεν υπάρχουν συγκεκριμένα σημεία τοποθέτησης των χημικών τουαλετών, όπως καλά γνωρίζουν οι προσφεύγουσες εταιρείες, οι οποίες, πέραν των δέκα ετών εκτελούν το συγκεκριμένο έργο. Αν υπολογίσει κανείς ότι οι λαϊκές αγορές στην ...,

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

λειτουργούν ετησίως σε 549 δρόμους και σε κάθε δρόμο χρειάζονται τουλάχιστον έξι σημεία τοποθέτησης, κατανοεί εύκολα το μέγεθος του προβλήματος. Πόσο μάλλον που σε αυτή τη διαδικασία εμπλέκονται και 61 Δήμοι που πρέπει να δώσουν την έγκρισή τους για τη δέσμευση συγκεκριμένων σημείων δρόμων καθώς οι τουαλέτες δεν τοποθετούνται μέσα στις αγορές. Η Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών έχει ήδη εκκινήσει έπειτα από πολλά χρόνια, τη διαδικασία δέσμευσης χώρων, είναι όμως ένα έργο με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα υλοποίησης λόγω αντικειμενικών συνθηκών. Από τα ανωτέρω γίνεται σαφές ότι οι πιθέμενοι στη διακήρυξη όροι σε καμία περίπτωση δεν θέτουν εμπόδια στις προσφεύγουσες να λάβουν μέρος στον υπόψη διαγωνισμό, πολλώ δε μάλλον να τις αποκλείουν από αυτόν, αντιθέτως η διαφοροποίηση των όρων της Διακήρυξης σε σχέση με τους αντίστοιχους όρους της υπ'αρ. ... Διακήρυξης του προηγούμενου διαγωνισμού, έγινε με γνώμονα την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο, την αποφυγή αποκλεισμού μικρών επιχειρήσεων από νέο διαγωνισμό και τέλος την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς το κοινωνικό σύνολο εν γένει. Για την υποβοήθηση των οικονομικών φορέων να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του νέου διαγωνισμού, η Περιφέρεια ... προέβη σε αύξηση του προϋπολογισμού με την οποία οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να αντισταθμίσουν τυχόν αύξηση του κόστους παροχής των υπόψη υπηρεσιών».

23. Επειδή, οι τεχνικές προδιαγραφές της Διακήρυξης (Παράρτημα ΙΙ, σελ. 80) περί της τοποθέτησης των φορητών τουαλετών ορίζουν τα εξής «Η τοποθέτηση του απαιτούμενου αριθμού τουαλετών θα γίνεται στα σημεία που υποδεικνύει η Αναθέτουσα Αρχή – Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών. Η τοποθέτηση των τουαλετών θα πραγματοποιείται στους καθορισμένους χώρους έως τις 6:00 πμ, δηλαδή πριν από την έναρξη των λαϊκών αγορών. Ο ανάδοχος θα πρέπει να παραδίδει τις τουαλέτες σε άριστη κατάσταση και να είναι απόλυτα συνεπής στην παράδοσή τους. Σε περίπτωση που ο προκαθορισμένος χώρος είναι κατειλημμένο, η τοποθέτηση γίνεται στον πλησιέστερο κατάλληλο χώρο». Από τον ρητό και σαφή όρο της Διακήρυξης, ο οποίος έχει κανονιστική ισχύ και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή όσο και τους διαγωνιζόμενους και τον μελλοντικό ανάδοχο της υπό ανάθεση σύμβασης, προκύπτουν οι υποχρεώσεις του αναδόχου σε σχέση με την τοποθέτηση των τουαλετών στα

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

υποδεικνυόμενα από την αρμόδια υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής σημεία και, σε περίπτωση μη διαθεσιμότητάς τους, στο κοντινότερο διαθέσιμο σημείο. Ο εν λόγω όρος της Διακήρυξης ουδόλως αμφισβητείται από τις προσφεύγουσες με τις κρινόμενες προδικαστικές προσφυγές. Περαιτέρω, από το προπαρατεθέν όμοιο περιεχόμενο των κρινόμενων προδικαστικών προσφυγών προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες αμφισβητούν την νομιμότητα των όρων της Διακήρυξης που αφορούν την παρακολούθηση της σύμβασης από την αρμόδια υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής που έχει οριστεί, σε συμμόρφωση με το άρθρο 216 παρ. 1 Ν. 4412/2016, η Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών της αναθέτουσας αρχής, καθώς επίσης και την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης, κατόπιν διαπίστωσης της συμμόρφωσης ή μη του αναδόχου με τις συμβατικές του υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων και η τοποθέτηση των φορητών τουαλετών στα υποδεικνυόμενα σημεία, άλλως στα κοντινότερα διαθέσιμα. Επιπροσθέτως, όπως προκύπτει από το προπαρατεθέν περιεχόμενο των προδικαστικών προσφυγών, οι προσφεύγουσες βάλλουν κατά των προβλέψεων της Διακήρυξης περί διαπίστωσης πλημμελειών και παραβίασης των συμβατικών υποχρεώσεων του αναδόχου της υπό ανάθεση σύμβασης κατά την παραλαβή του αντικειμένου της και, συνακόλουθα, περί επιβολής ποινικών ρητρών ή/και έκπτωσης επί της συμβατικής αξίας, κυρώσεις αμφοτέρως προβλεπόμενες στον Ν. 4412/2016 (βλ. άρθρο 216 παρ. 4, 218 και 220), οι οποίες επιβάλλονται κατά νόμο με πράξεις της αναθέτουσας αρχής, η οποία διαθέτει υπερέχουσα θέση στο πλαίσιο της υπό ανάθεση διοικητικής σύμβασης. Τέλος, οι προσφεύγουσες, αναφερόμενες σε προβλήματα ανακύψαντα κατά την εκτέλεση της αντίστοιχης υφιστάμενης σύμβασης της αναθέτουσας αρχής, την οποία εκτελούν οι ίδιες, αμφισβητούν την νομιμότητα των πληττόμενων όρων της προκείμενης Διακήρυξης, ανάγοντας ζητήματα εφαρμογής της εκτελούμενης σύμβασης, τα οποία μάλιστα εξειδικεύουν συγκεκριμένα στα συμπληρωματικά τους υπομνήματα (μη διαθεσιμότητα χώρων τοποθέτησης τουαλετών, υποβολή καταγγελιών από τους χρήστες των τουαλετών και τους περιοίκους, διαχείριση των καταγγελιών κλπ.), σε λόγους ακύρωσης των όρων της προκείμενης Διακήρυξης σχετικά με την παρακολούθηση και την παραλαβή του αντικειμένου της υπό ανάθεσης σύμβασης. Ενόψει, όμως, των γενομένων δεκτών ανωτέρω, σύμφωνα με τα οποία προβάλλονται με έννομο

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

συμφέρον λόγοι κατά των όρων της Διακήρυξης, όταν αυτοί εμποδίζουν ή καθιστούν ιδιαιτέρως δυσχερή την συμμετοχή των προσφευγόντων οικονομικών φορέων σε αυτή (βλ. σκέψη 15), και με δεδομένα ότι: α) προβλέπεται ρητώς από την προπαρατεθείσα τεχνική προδιαγραφή της Διακήρυξης ο τρόπος ορισμού του χώρου τοποθέτησης των φορητών τουαλετών, β) ότι η συγκεκριμένη τεχνική προδιαγραφή δεν πλήττεται από οποιαδήποτε από τις κρινόμενες προδικαστικές προσφυγές, γ) ότι η εφαρμογή της πληττόμενης τεχνικής προδιαγραφής σχετικά με την δυνατότητα δειγματοληπτικών ελέγχων από την Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών, αφού αυτή καταστεί συμβατικός όρος κατόπιν ανάθεσης της επίμαχης σύμβασης, ανάγεται στην εκτέλεση αυτής, δ) ότι νομίμως κατ' αρχήν προσδιορίζεται στην Διακήρυξη η αρμόδια για την παρακολούθηση της σύμβασης υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής (Διεύθυνση Λαϊκών Αγορών) και τα ειδικότερα καθήκοντα αυτής, καθώς επίσης και οι λεπτομέρειες της επιβολής των κατ' αρχήν προβλεπόμενων από τον νόμο κυρώσεων, σε περίπτωση παράβασης των συμβατικών υποχρεώσεων του αναδόχου, ο προκείμενος όμοιος λόγος των δύο κρινόμενων προδικαστικών προσφυγών είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος. Και τούτο, διότι με αυτόν αμφισβητείται η νομιμότητα όρου της Διακήρυξης, ο οποίος δεν συνδέεται με την διαδικασία διεξαγωγής του διαγωνισμού και ανάθεσης της προμήθειας, αλλά αφορά στο μεταγενέστερο στάδιο της εκτέλεσης της συμβάσης, κατά το οποίο τυχόν διαφορές που θα ανακύψουν από την εφαρμογή των οικείων διατάξεων του νόμου και της Διακήρυξης από τα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής επιλύονται, κατά περίπτωση, από την Διοίκηση, κατόπιν άσκησης της διοικητικής προσφυγής του άρθρου 205 Ν. 4412/2016 και, εν πάσει περιπτώσει, από το αρμόδιο Δικαστήριο ουσίας, ενώπιον του οποίου θα είναι δυνατή και η επίκληση λόγων που αφορούν την τυχόν εσφαλμένη εφαρμογή των οικείων διατάξεων, σε αντίθεση με τα αβασίμως υποστηριζόμενα από τις προσφεύγουσες ότι με τους πληττόμενους όρους στερούνται του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης και δικαστικής προστασίας. Συναφώς, η επικαλούμενη από την προσφεύγουσα βλάβη από την εφαρμογή του πληττόμενου όρου της Διακήρυξης, δηλαδή τυχόν βλάβη που θα προκύψει κατά τη διαδικασία παρακολούθησης και παραλαβής του αντικειμένου της σύμβασης, καθώς επίσης και κατά την διαδικασία επιβολής τυχόν ποινικών

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

ρητρών, την διαχείριση τυχόν καταγγελιών, την διαχείριση τυχόν προβλημάτων κατά την τοποθέτηση του εξοπλισμού κ.λπ., είναι μελλοντική και αφορά στο μεταγενέστερο στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, κατά το οποίο θα είναι δυνατή και η επίκλησή της ενώπιον των αρμοδίων αρχών (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 113/2008, 1015/2007, 114/2007, 1257/2006, 952/2006, 236/2001, ΔΕφΘες/νικης 346/2012). Κατόπιν των ανωτέρω, απορριπτέοι ως απαράδεκτοι είναι: α) ο τέταρτος λόγος της πρώτης προδικαστικής προσφυγής (υπό IV, σελ. 34) και β) ο πέμπτος λόγος της δεύτερης προδικαστικής προσφυγής (υπό V, σελ. 35).

24. Επειδή, με τον **τέταρτο λόγο** της προδικαστικής της προσφυγής, η δεύτερη προσφεύγουσα βάλλει κατά της απαίτησης της Διακήρυξης να διαθέτουν τα διατιθέμενα για την εκτέλεση της σύμβασης τροχήλατα τρέιλερ τουαλετών έγκριση τύπου οχήματος στην Ελλάδα και να προσκομιστεί το σχετικό πιστοποιητικό κατά την αρχική παραλαβή του εξοπλισμού, εντός μηνός από την υπογραφή της σύμβασης. Ειδικότερα, η **δεύτερη προσφεύγουσα** ισχυρίζεται τα εξής: *«Η Έγκριση Τύπου Οχημάτων είναι μια διαδικασία που αφορά σε καινούρια οχήματα των κατηγοριών M, N και O, τα οποία δεν έχουν ταξινομηθεί ποτέ στην Ελλάδα ή σε ξένη χώρα με τελικό σκοπό την έκδοση πινακίδων κυκλοφορίας. Από τον συνδυασμό των ως άνω διατάξεων προκύπτει ότι σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του διαγωνισμού προβλέπεται ως υποχρεωτικό να διαθέτει το τρέιλερ πιστοληπτικό έγκρισης τύπου νόμιμης κυκλοφορίας στην Ελλάδα. Με αυτόν ωστόσο το τρόπο αποκλείονται από τον διαγωνισμό όλα τα τρέιλερ που προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής ένωσης, στις οποίες έχουν τεθεί νόμιμα σε κυκλοφορία. Στα εν λόγω τρέιλερ χορηγείται από το Υπουργείο Μεταφορών άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα, χωρίς να απαιτείται να εκδοθεί έγκριση τύπου, ακριβώς για τον λόγο ότι η σχετική εγκριτική διαδικασία έχει γίνει σε άλλο ενωσιακό κράτος. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της εταιρίας μας που διαθέτει 21 τρέιλερ τουαλετών, που προέρχονται από την Γερμανία, διαθέτουν νόμιμη άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα, πλην όμως δεν διαθέτουν έγκριση τύπου νόμιμης κυκλοφορίας στην Ελλάδα, για τον λόγο ότι αυτή δεν είναι κατά το νόμο αναγκαία για τη νόμιμη κυκλοφορία των συγκεκριμένων τρέιλερ. Η απαγόρευση στην εταιρία μας ως οικονομικό φορέα να χρησιμοποιήσει τα ως άνω τρέιλερ τουαλετών που προέρχονται από την*

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

Γερμάνια, παρά το γεγονός ότι διαθέτουν άδεια κυκλοφορίας, αναντίρρητα τόσο τις διατάξεις των ΚΥΑ 29949/1841/09 (ΦΕΚ Β'2112/29.9.2009) και ΥΑ 5299/406/12 (ΦΕΚ Β'2840/23.10.2012), που ρυθμίζουν τα της έγκρισης τύπου, όσο και τα άρθρα 28- 36 της ΣΛΕΕ για την ελεύθερη διακίνηση εμπορευμάτων. Σημειωτέον ότι όπως παγίως γίνεται δεκτό οι διατάξεις της συνθήκης για την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών που απαγορεύουν τόσο τις άμεσες, όσο και τις έμμεσες (συγκαλυμμένες) διακρίσεις μεταξύ εγχώριων και εισαγομένων προϊόντων ή υπηρεσιών, αφ' ετέρου η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης (the mutual recognition principle) που καθιερώθηκε νομολογιακά με την απόφαση Cassis de Dijon, ... Η άνω απαγόρευση αφ' ενός είναι μη νόμιμη, αφ' ετέρου δεν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης δυσχεραίνει σημαντικά και χωρίς νόμιμο λόγο την συμμετοχή της εταιρίας μας στον διαγωνισμό , στην έκταση που επιθυμούμε και κρίνουμε συμφέρουσα για την εταιρία μας , δοθέντος ότι μας στερεί από σημαντικό υλικό πόρο, που είναι αναγκαίος , προκειμένου να υποβάλλουμε προσφορά για το σύνολο του αντικειμένου του διαγωνισμού όπως είναι η πρόθεση της εταιρίας μας. Επομένως τυγχάνει άκυρος ό όρος της διακήρυξης που απαγορεύει στους συμμετέχοντες φορείς να προσφέρουν τρέιλερ που προέρχονται από κοινοτικές χώρες εντός της ευρωπαϊκής ένωσης και διαθέτουν άδειες κυκλοφορίας στην Ελλάδα , από μόνο τον λόγο ότι δεν έχουν έγκριση τύπου. Επομένως πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη διακήρυξη καθ' ολοκληρίαν, άλλως επικουρικά όσον αφορά τον προσβαλλόμενο όρο». Η **αναθέτουσα αρχή** αντιτάσσει στα ανωτέρω τα εξής: «Αν και ο όρος αυτός υπήρχε αυτούσιος στη Διακήρυξη ... του προηγούμενου διαγωνισμού, χωρίς καμία εκ των σήμερα προσφευγουσών εταιρειών να διαφωνήσει, κατόπιν σχετικής ενημέρωσης της Υπηρεσίας μας από την αρμόδια Διεύθυνση Μεταφορών της Περιφέρειας ... διευκρινίζουμε ότι τα τροχήλατα τρέιλερ θα πρέπει να είναι νομίμως ταξινομημένα στην Ελλάδα και οι οικονομικοί φορείς να προσκομίσουν τα σχετικά πιστοποιητικά/άδειες. Επειδή έως την καταληκτική ημερομηνία για την αποστολή των απόψεων δεν έχει περιέλθει στην Υπηρεσία μας και εγγράφως η ως άνω διευκρίνιση από τη Διεύθυνση Μεταφορών, δεσμευόμαστε να σας την αποστείλουμε προ της συζήτησης των προδικαστικών προσφυγών. Επίσης, όπως αναγράφεται και στη διακήρυξη, η μεταφορά τόσο των χημικών τουαλετών όσο και των τρέιλερ γίνεται

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

αποκλειστικά με οχήματα δημόσιας χρήσης. Απαγορεύεται ρητώς, σύμφωνα με την αρμόδια Διεύθυνση Μεταφορών η μεταφορά με ιδιωτικά οχήματα». Περαιτέρω, η αναθέτουσα αρχή επικαλέστηκε και προσκόμισε με τις απόψεις της το υπ' αριθ. πρωτ. 285199/4-4-2022 έγγραφο της αρμόδιας για την διενέργεια της προκείμενης διαγωνιστικής διαδικασίας υπηρεσίας (Διεύθυνση Οικονομικών Π.Ε. Κ.Τ.) προς την ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ... της αναθέτουσας αρχής με το εξής περιεχόμενο: «**ΘΕΜΑ: Γνωμοδότηση περί έγκρισης τύπου νόμιμης κυκλοφορίας τρέιλερ. Η Υπηρεσία έχει δημοσιεύσει την υπ'αρ.... Διακήρυξη «Ηλεκτρονικός άνω των ορίων Ανοικτός Διαγωνισμός για την τοποθέτηση, απομάκρυνση και γενικότερη διαχείριση κινητών συστημάτων υγιεινής στις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας ... για τρία έτη (36 μήνες)».** Επί της εν λόγω Διακήρυξης έχει ασκηθεί προσφυγή στην ΑΕΠΠ από ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς. Μεταξύ άλλων τίθεται το ζήτημα της έγκρισης τύπου νόμιμης κυκλοφορίας τρέιλερ. Συγκεκριμένα στην Διακήρυξη αναφέρεται ο κάτωθι όρος, «Τα τρέιλερ θα πρέπει να διαθέτουν έγκριση τύπου νόμιμης κυκλοφορίας στην Ελλάδα». Ωστόσο, ο οικονομικός φορέας στην προσφυγή του ισχυρίζεται ότι «η Έγκριση Τύπου Οχημάτων είναι μια διαδικασία που αφορά σε καινούρια οχήματα των κατηγοριών M, N και O, τα οποία δεν έχουν ταξινομηθεί ποτέ στην Ελλάδα ή σε ξένη χώρα με τελικό σκοπό την έκδοση πινακίδων κυκλοφορίας ... Με αυτόν ωστόσο τον τρόπο αποκλείονται από τον διαγωνισμό όλα τα τρέιλερ που προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις οποίες έχουν τεθεί νόμιμα σε κυκλοφορία. Στα εν λόγω τρέιλερ χορηγείται από το Υπουργείο Μεταφορών άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα, χωρίς να απαιτείται να εκδοθεί έγκριση τύπου, ακριβώς για τον λόγο ότι η σχετική εγκριτική διαδικασία έχει γίνει σε άλλο ενωσιακό κράτος». Παρακαλούμε ενημερώστε την Υπηρεσία μας αν ισχύει ή μη ο εν λόγω ισχυρισμός του οικονομικού φορέα, ότι, δηλαδή, είναι νόμιμη η έγκριση τύπου οχημάτων σε άλλο κράτος-μέλος της ΕΕ και αρκεί η άδεια κυκλοφορίας από το Υπουργείο Μεταφορών. Επίσης, ενημερώστε μας εάν η μεταφορά των χημικών τουαλετών ή/ και των τρέιλερ γίνεται υποχρεωτικά με φορτηγά δημόσιας χρήσης ή αν είναι εφικτή η μεταφορά τους και από ΙΧ. Λόγω της επικείμενης λήξης της αποστολής απόψεων μας στην ΑΕΠΠ στις 08/04/2022, παρακαλούμε όπως απαντήσετε άμεσα». Από τον φάκελο της υπόθεσης, δεν

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

προκύπτει διαβίβαση απάντησης επί του ανωτέρω εγγράφου της αναθέτουσας αρχής.

25. Επειδή, η έγκριση και εποπτεία της αγοράς μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκούμενων τους και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που προορίζονται για τα οχήματα αυτά διέπονται από τον Κανονισμό 2018/858/ΕΕ της 30ής Μαΐου 2018, με τον οποίο τροποποιήθηκαν οι κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 715/2007 και (ΕΚ) αριθ. 595/2009 και για την κατάργηση της οδηγίας 2007/46/ΕΚ. Στον εν λόγω κανονισμό ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Άρθρο 1 Αντικείμενο 1. Ο παρών κανονισμός ορίζει τις διοικητικές διατάξεις και τις τεχνικές απαιτήσεις για την έγκριση τύπου και τη διάθεση στην αγορά όλων των νέων οχημάτων και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1, και για τις επιμέρους εγκρίσεις οχημάτων. Ο παρών κανονισμός ορίζει επίσης τις διατάξεις για τη διάθεση στην αγορά και τη θέση σε κυκλοφορία εξαρτημάτων και εξοπλισμού που ενδέχεται να συνιστούν σοβαρό κίνδυνο για την ορθή λειτουργία των ουσιωδών συστημάτων των οχημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1. 2. Ο παρών κανονισμός ορίζει τις απαιτήσεις για την εποπτεία της αγοράς των οχημάτων, συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που υπόκεινται σε έγκριση. Ο παρών κανονισμός ορίζει επίσης τις απαιτήσεις για την εποπτεία της αγοράς των εξαρτημάτων και του εξοπλισμού για τα οχήματα αυτά. Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής 1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στα μηχανοκίνητα οχήματα των κατηγοριών Μ και Ν και στα ρυμουλκούμενά τους της κατηγορίας Ο, που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν σε δημόσιες οδούς, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχεδιάζονται και κατασκευάζονται σε ένα ή περισσότερα στάδια, καθώς και στα συστήματα, τα κατασκευαστικά στοιχεία και τις χωριστές τεχνικές μονάδες, και στα εξαρτήματα και τον εξοπλισμό που σχεδιάζονται και κατασκευάζονται για τα εν λόγω οχήματα και ρυμουλκούμενά τους. ... Άρθρο 3 Ορισμοί Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού και των κανονιστικών πράξεων που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ, ισχύουν, με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετων διατάξεών τους, οι ακόλουθοι ορισμοί: 1) «έγκριση τύπου»: η διαδικασία με την οποία μια αρχή έγκρισης πιστοποιεί ότι ένας τύπος οχήματος, συστήματος,

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας τηρεί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις· 2) «έγκριση τύπου ΕΕ»: η διαδικασία με την οποία μια αρμόδια αρχή πιστοποιεί ότι ένας τύπος οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας τηρεί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού 3) «εθνική έγκριση τύπου»: η διαδικασία με την οποία μια αρχή έγκρισης πιστοποιεί ότι ένας τύπος οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας πληροί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις που ορίζονται από το δίκαιο κράτους μέλους, με την ισχύ της έγκρισης αυτής να περιορίζεται στην επικράτεια του εν λόγω κράτους μέλους· 4) «πιστοποιητικό έγκρισης τύπου»: το έγγραφο με το οποίο η αρχή έγκρισης πιστοποιεί επισήμως την έγκριση τύπου οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας· 5) «πιστοποιητικό συμμόρφωσης»: το έγγραφο το οποίο εκδίδεται από τον κατασκευαστή και πιστοποιεί ότι ένα παραχθέν όχημα συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις για τον εγκεκριμένο τύπο οχήματος και με όλες τις κανονιστικές πράξεις που ήταν σε εφαρμογή κατά τη στιγμή της παραγωγής του· 6) «επιμέρους έγκριση οχήματος»: η διαδικασία με την οποία μια αρχή έγκρισης πιστοποιεί ότι ένα συγκεκριμένο όχημα, είτε είναι μοναδικό είτε όχι, πληροί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις για την επιμέρους έγκριση οχήματος ΕΕ ή την εθνική επιμέρους έγκριση οχήματος· 7) «έγκριση τύπου πλήρους οχήματος»: η διαδικασία κατά την οποία μια αρχή έγκρισης πιστοποιεί ότι ένας ημιτελής, πλήρης ή ολοκληρωμένος τύπος οχήματος πληροί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις· 8) «έγκριση τύπου σε πολλαπλά στάδια»: η διαδικασία με την οποία μία ή περισσότερες αρχές έγκρισης πιστοποιούν ότι, ανάλογα με τη φάση ολοκλήρωσης, ένας ημιτελής ή ολοκληρωμένος τύπος οχήματος πληροί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις· 9) «έγκριση τύπου σε διαδοχικά στάδια»: η διαδικασία που συνίσταται στη συλλογή βήμα προς βήμα ολόκληρης της σειράς πιστοποιητικών έγκρισης τύπου ΕΕ ή πιστοποιητικών έγκρισης τύπου ΟΗΕ για τα συστήματα, τα κατασκευαστικά στοιχεία και τις χωριστές τεχνικές μονάδες που αποτελούν μέρος ενός οχήματος και η οποία, στο τελικό της στάδιο, οδηγεί στην έγκριση τύπου πλήρους οχήματος· 10) «έγκριση τύπου σε ένα στάδιο»: η διαδικασία με την οποία μια αρχή έγκρισης

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

πιστοποιεί με μία μόνο πράξη ότι ένας τύπος οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας ως σύνολο πληροί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις· 11) «μεικτή έγκριση τύπου»: διαδικασία έγκρισης τύπου σε διαδοχικά στάδια, για την οποία έχουν αποκτηθεί μία ή περισσότερες εγκρίσεις τύπου συστημάτων κατά το τελικό στάδιο έγκρισης τύπου πλήρους οχήματος, χωρίς να απαιτείται η έκδοση πιστοποιητικών έγκρισης τύπου ΕΕ για τα συστήματα αυτά· 12) «έγκριση τύπου συστήματος»: η διαδικασία με την οποία μια αρχή έγκρισης πιστοποιεί ότι ένας τύπος συστήματος πληροί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις· 13) «έγκριση τύπου χωριστής τεχνικής μονάδας»: η διαδικασία με την οποία μια αρχή έγκρισης πιστοποιεί ότι ένας τύπος χωριστής τεχνικής μονάδας πληροί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις σε σχέση με έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους τύπους οχημάτων· 14) «έγκριση τύπου κατασκευαστικού στοιχείου»: η διαδικασία με την οποία μια αρχή έγκρισης πιστοποιεί ότι ένας τύπος κατασκευαστικού στοιχείου, ανεξαρτήτως οχήματος, πληροί τις σχετικές διοικητικές διατάξεις και τεχνικές απαιτήσεις· 15) «όχημα»: μηχανοκίνητο όχημα ή το ρυμουλκούμενό του· 16) «μηχανοκίνητο όχημα»: όχημα με κινητήρα σχεδιασμένο και κατασκευασμένο να κινείται αυτόνομα, το οποίο διαθέτει τέσσερις τουλάχιστον τροχούς, είναι πλήρες, ολοκληρωμένο ή ημιτελές, και είναι σχεδιασμένο για μέγιστη ταχύτητα που υπερβαίνει τα 25 km/h· 17) «ρυμουλκούμενο»: μη αυτοπροωθούμενο τροχοφόρο όχημα σχεδιασμένο και κατασκευασμένο για να έλκεται από μηχανοκίνητο όχημα, το οποίο μπορεί να αρθρωθεί τουλάχιστον γύρω από οριζόντιο άξονα κάθετο προς το διάμηκες επίπεδο συμμετρίας και γύρω από κάθετο άξονα παράλληλο προς το διάμηκες επίπεδο συμμετρίας του οχήματος έλξης·... 50) «διάθεση στην αγορά»: διάθεση οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου, χωριστής τεχνικής μονάδας, εξαρτήματος ή εξοπλισμού για πρώτη φορά στην Ένωση· 51) «διαθεσιμότητα στην αγορά»: κάθε παροχή οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου, χωριστής τεχνικής μονάδας, εξαρτήματος ή εξοπλισμού για διανομή ή χρήση στην αγορά στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας, είτε έναντι αντιτίμου είτε δωρεάν· 52) «θέση σε κυκλοφορία» η πρώτη χρήση οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου, χωριστής τεχνικής μονάδας, εξαρτήματος ή εξοπλισμού, για τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται, εντός

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

της Ένωσης: «ταξινόμηση»: διοικητική άδεια για τη θέση σε οδική κυκλοφορία εγκεκριμένου οχήματος, η οποία περιλαμβάνει την ταυτοποίηση του οχήματος και τη χορήγηση σε αυτό αριθμού σειράς, γνωστού ως «αριθμού κυκλοφορίας», είτε σε μόνιμη είτε σε προσωρινή βάση... Άρθρο 4 Κατηγορίες οχημάτων 1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθες κατηγορίες οχημάτων: α) Η κατηγορία M αποτελείται από μηχανοκίνητα οχήματα σχεδιασμένα και κατασκευασμένα κυρίως για τη μεταφορά επιβατών και των αποσκευών τους, χωριζόμενα σε: i) Κατηγορία M1: μηχανοκίνητα οχήματα με όχι περισσότερες από οκτώ θέσεις καθημένων επιπλέον της θέσης του οδηγού και χωρίς χώρο για όρθιους επιβάτες, ανεξαρτήτως εάν ο αριθμός των θέσεων καθημένων περιορίζεται στη θέση του οδηγού· ii) Κατηγορία M2: μηχανοκίνητα οχήματα με περισσότερες από οκτώ θέσεις καθημένων επιπλέον της θέσης του οδηγού και έχουν μέγιστη μάζα που δεν υπερβαίνει τους 5 τόνους, ανεξαρτήτως εάν τα εν λόγω μηχανοκίνητα οχήματα διαθέτουν χώρο για όρθιους επιβάτες· και iii) Κατηγορία M3: μηχανοκίνητα οχήματα με περισσότερες από οκτώ θέσεις καθημένων επιπλέον της θέσης του οδηγού και έχουν μέγιστη μάζα που υπερβαίνει τους 5 τόνους, ανεξαρτήτως εάν τα εν λόγω μηχανοκίνητα οχήματα διαθέτουν χώρο για όρθιους επιβάτες. β) Η κατηγορία N αποτελείται από μηχανοκίνητα οχήματα σχεδιασμένα και κατασκευασμένα κυρίως για τη μεταφορά εμπορευμάτων, χωριζόμενα σε: i) Κατηγορία N1: μηχανοκίνητα οχήματα μέγιστης μάζας που δεν υπερβαίνει τους 3,5 τόνους· ii) Κατηγορία N2: μηχανοκίνητα οχήματα μέγιστης μάζας που υπερβαίνει τους 3,5 τόνους αλλά δεν υπερβαίνει τους 12 τόνους· και iii) Κατηγορία N3: μηχανοκίνητα οχήματα μέγιστης μάζας που υπερβαίνει τους 12 τόνους. γ) Η κατηγορία O αποτελείται από ρυμουλκούμενα, χωριζόμενα σε: i) Κατηγορία O1: ρυμουλκούμενα μέγιστης μάζας που δεν υπερβαίνει τους 0,75 τόνους· ii) Κατηγορία O2: ρυμουλκούμενα μέγιστης μάζας που υπερβαίνει τους 0,75 τόνους αλλά δεν υπερβαίνει τους 3,5 τόνους· iii) Κατηγορία O3: ρυμουλκούμενα μέγιστης μάζας που υπερβαίνει τους 3,5 τόνους αλλά δεν υπερβαίνει τους 10 τόνους· και iv) Κατηγορία O4: ρυμουλκούμενα μέγιστης μάζας που υπερβαίνει τους 10 τόνους. 2. Τα κριτήρια για την κατηγοριοποίηση οχημάτων, τύπων οχημάτων, παραλλαγών και εκδόσεων ορίζονται στο παράρτημα I. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 82 για την

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

τροποποίηση του παραρτήματος I σε σχέση με τους τύπους οχημάτων και τύπους αμαξώματος, ώστε να λαμβάνεται υπόψη η τεχνική πρόοδος. ... Άρθρο 6 Υποχρεώσεις των κρατών μελών 1. Τα κράτη μέλη συγκροτούν ή διορίζουν τις δικές τους αρχές έγκρισης και τις αρχές εποπτείας της αγοράς. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή τη συγκρότηση και τον διορισμό των εν λόγω αρχών. ... 4. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν μόνο τη διάθεση στην αγορά, την ταξινόμηση ή τη θέση σε κυκλοφορία οχημάτων, συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που συμμορφώνονται με τον παρόντα κανονισμό. 5. Τα κράτη μέλη δεν απαγορεύουν, δεν περιορίζουν ούτε εμποδίζουν τη διάθεση στην αγορά, την ταξινόμηση ή τη θέση σε κυκλοφορία οχημάτων, συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων ή χωριστών τεχνικών μονάδων που συμμορφώνονται με τον παρόντα κανονισμό, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο κεφάλαιο XI. Κατά παρέκκλιση από το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να επιτρέπουν την οδική κυκλοφορία, τη διάθεση στην αγορά, την ταξινόμηση ή τη θέση σε κυκλοφορία οχημάτων τα οποία έχουν λάβει έγκριση τύπου σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό αλλά υπερβαίνουν τις εναρμονισμένες διαστάσεις, το βάρος και το βάρος ανά άξονα που ορίζονται στο παράρτημα I της οδηγίας 96/53/EK του Συμβουλίου (1). 6. Τα κράτη μέλη οργανώνουν και διενεργούν την εποπτεία της αγοράς και τους ελέγχους οχημάτων, συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που εισέρχονται στην αγορά, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και με το κεφάλαιο III του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 765/2008. ... Άρθρο 22 Διαδικασίες έγκρισης τύπου ΕΕ 1. Ο κατασκευαστής, όταν υποβάλλει αίτηση για έγκριση τύπου πλήρους οχήματος, μπορεί να επιλέγει μία από τις ακόλουθες διαδικασίες: α) έγκριση τύπου σε διαδοχικά στάδια· β) έγκριση τύπου σε ένα στάδιο· γ) μεικτή έγκριση τύπου. Επιπλέον, ο κατασκευαστής μπορεί να επιλέξει έγκριση τύπου σε πολλαπλά στάδια για ημιτελές ή ολοκληρωμένο όχημα. 2. Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων των κανονιστικών πράξεων που απαριθμούνται στο παράρτημα II, για έγκριση τύπου συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας, μόνο η έγκριση τύπου σε ένα στάδιο είναι εφαρμοστέα. 3. Η έγκριση τύπου σε πολλαπλά στάδια χορηγείται για ημιτελές ή ολοκληρωμένο τύπο οχήματος το οποίο,

λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης ολοκλήρωσης του οχήματος, συμμορφώνεται με τα στοιχεία που περιέχονται στον φάκελο πληροφοριών που αναφέρεται στο άρθρο 24 και που πληροί τις τεχνικές απαιτήσεις που ορίζονται στις σχετικές κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος II. Η έγκριση τύπου σε πολλαπλά στάδια εφαρμόζεται επίσης σε πλήρη οχήματα που έχουν μετατραπεί ή τροποποιηθεί από άλλον κατασκευαστή μετά την ολοκλήρωσή τους. 4. Η έγκριση τύπου EE για το τελικό στάδιο ολοκλήρωσης χορηγείται μόνον εφόσον η αρχή έγκρισης εξακριβώσει, σύμφωνα με τις διαδικασίες του παραρτήματος IX, ότι ο τύπος οχήματος που εγκρίνεται στο τελικό στάδιο πληροί όλες τις ισχύουσες τεχνικές απαιτήσεις τη δεδομένη στιγμή της έγκρισης. Η επαλήθευση περιλαμβάνει έλεγχο εγγράφων για όλες τις απαιτήσεις που καλύπτονται από έγκριση τύπου EE που χορηγήθηκε για ημιτελή τύπο οχήματος στο πλαίσιο διαδικασίας σε πολλαπλά στάδια, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου η έγκριση τύπου EE χορηγήθηκε για διαφορετική κατηγορία οχήματος. 5. Η επιλογή της διαδικασίας έγκρισης τύπου EE που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν θίγει τις εφαρμοστέες απαιτήσεις με τις οποίες πρέπει να συμμορφώνεται ο εγκεκριμένος τύπος οχήματος κατά τη χορήγηση της έγκρισης τύπου πλήρους οχήματος. 6. Η έγκριση τύπου σε πολλαπλά στάδια μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί από έναν μόνο κατασκευαστή, υπό την προϋπόθεση ότι δεν χρησιμοποιείται για την καταστράτηγηση των απαιτήσεων που ισχύουν για τα οχήματα που κατασκευάζονται σε ένα στάδιο. Οχήματα που κατασκευάζονται από έναν μόνο κατασκευαστή δεν θεωρείται ότι κατασκευάζονται σε πολλαπλά στάδια για τους σκοπούς των άρθρων 41, 42 και 49. ... Άρθρο 26 Γενικές διατάξεις σχετικά με τη διεξαγωγή διαδικασιών για έγκριση τύπου EE 1. Για κάθε τύπο οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας μπορεί να χορηγηθεί μόνο μία έγκριση τύπου EE. ... Άρθρο 27 Κοινοποίηση της έγκρισης τύπου EE που χορηγείται, τροποποιείται, απορρίπτεται και ανακαλείται 1. Η αρχή έγκρισης, κατά την έκδοση ή τροποποίηση του πιστοποιητικού έγκρισης τύπου EE, θέτει στη διάθεση των αρχών έγκρισης των άλλων κρατών μελών, των αρχών εποπτείας της αγοράς και της Επιτροπής αντίγραφο του πιστοποιητικού έγκρισης τύπου EE για κάθε τύπο οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου και χωριστής τεχνικής μονάδας, για τον οποίο έχει χορηγήσει έγκριση τύπου μαζί με τα

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

συνημμένα σε αυτή έγγραφα, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων δοκιμών που αναφέρονται στο άρθρο 30. Το εν λόγω αντίγραφο διατίθεται μέσω του κοινού ασφαλούς ηλεκτρονικού συστήματος ανταλλαγών, σύμφωνα με τις εκτελεστικές πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου. 2. Η αρχή έγκρισης ενημερώνει αμελλητί τις αρχές έγκρισης των άλλων κρατών μελών και την Επιτροπή σχετικά με την απόρριψη ή την ανάκληση οποιασδήποτε έγκρισης τύπου ΕΕ, αιτιολογώντας την απόφασή της, μέσω του κοινού ασφαλούς ηλεκτρονικού συστήματος ανταλλαγών, σύμφωνα με τις εκτελεστικές πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3. 3. Όσον αφορά το κοινό ασφαλές ηλεκτρονικό σύστημα ανταλλαγών, η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις με τις οποίες καθορίζονται ο μορφότυπος των ηλεκτρονικών εγγράφων που πρέπει να διατίθενται, ο μηχανισμός ανταλλαγών, οι διαδικασίες ενημέρωσης αρχών σχετικά με τη χορήγηση έγκρισης τύπου ΕΕ, με τις τροποποιήσεις, τις απορρίψεις και τις ανακλήσεις και με τα σχετικά μέτρα ασφαλείας. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης στην οποία παραπέμπει το στο άρθρο 83 παράγραφος 2. Οι πρώτες σχετικές εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται το αργότερο έως τις 5 Ιουλίου 2020. L 151/30 EL Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 14.6.2018 Άρθρο 28 Πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ΕΕ 1. Το πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ΕΕ περιέχει τα ακόλουθα συνημμένα: α) το πακέτο πληροφοριών που αναφέρεται στο άρθρο 26 παράγραφος 4· β) τις εκθέσεις δοκιμών που αναφέρονται στο άρθρο 30 παράγραφος 2 στην περίπτωση έγκρισης τύπου συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας ή το δελτίο αποτελεσμάτων δοκιμών στην περίπτωση έγκρισης τύπου πλήρους οχήματος· γ) στην περίπτωση της έγκρισης τύπου πλήρους οχήματος, το ονοματεπώνυμο και δείγμα της υπογραφής του προσώπου ή των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να υπογράψουν τα πιστοποιητικά συμμόρφωσης και δήλωση της θέσης τους στην εταιρεία· δ) στην περίπτωση έγκρισης τύπου πλήρους οχήματος, συμπληρωμένο δείγμα του πιστοποιητικού συμμόρφωσης του τύπου του οχήματος. 2. Το πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ΕΕ λαμβάνει έναν μοναδικό αριθμό σύμφωνα με ένα εναρμονισμένο σύστημα αρίθμησης το οποίο επιτρέπει τουλάχιστον τον εντοπισμό του κράτους μέλους το οποίο χορήγησε την έγκριση τύπου ΕΕ και τον εντοπισμό των απαιτήσεων προς τις οποίες

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

συμμορφώνεται ο τύπος του οχήματος, του συστήματος, του κατασκευαστικού στοιχείου ή της χωριστής τεχνικής μονάδας. 3. Η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις με τις οποίες προσδιορίζονται τα υποδείγματα για το πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ΕΕ, το εναρμονισμένο σύστημα αρίθμησης και το δελτίο αποτελεσμάτων δοκιμών, αντίστοιχα, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών ηλεκτρονικών μορφότυπων. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης στην οποία παραπέμπει το άρθρο 83 παράγραφος 2. Η πρώτη από τις εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδεται το αργότερο έως τις 5 Ιουλίου 2020. 4. Για κάθε τύπο οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου και χωριστής τεχνικής μονάδας, η αρχή έγκρισης: α) συμπληρώνει όλα τα σχετικά μέρη του πιστοποιητικού έγκρισης τύπου ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των συνημμένων εγγράφων του· β) συντάσσει το ευρετήριο περιεχομένων του πακέτου πληροφοριών όπως αναφέρεται στο άρθρο 26 παράγραφος 4· γ) χορηγεί αμελλητί στον κατασκευαστή το συμπληρωμένο πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ΕΕ, μαζί με τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα. 5. Στην περίπτωση έγκρισης τύπου ΕΕ, της οποίας η ισχύς έχει περιοριστεί σύμφωνα με το άρθρο 39, άρθρο 43 ή το μέρος ΙΙΙ του παραρτήματος ΙΙ, ή σε σχέση με την οποία δεν εφαρμόζονται ορισμένες διατάξεις του παρόντος κανονισμού ή των κανονιστικών πράξεων που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ, το πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ΕΕ καθορίζει τους εν λόγω περιορισμούς ή τις σχετικές διατάξεις που δεν εφαρμόζονται. 6. Όταν κατασκευαστής οχήματος επιλέγει τη διαδικασία μεικτής έγκρισης τύπου, η αρχή έγκρισης συμπληρώνει το πακέτο πληροφοριών, όπως αναφέρεται στο άρθρο 26 παράγραφος 4, με τις παραπομπές στις εκθέσεις δοκιμών που αναφέρονται στο άρθρο 30 για τα συστήματα, τα κατασκευαστικά στοιχεία ή τις χωριστές τεχνικές μονάδες για τα οποία δεν έχει εκδοθεί πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ΕΕ. Η αρχή έγκρισης αναφέρει επίσης σαφώς στο πακέτο πληροφοριών τις τεχνικές απαιτήσεις των κανονιστικών πράξεων που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ που χρησιμοποιήθηκαν ως βάση στη δοκιμή του οχήματος. 7. Όταν κατασκευαστής οχήματος επιλέγει τη διαδικασία έγκρισης τύπου σε ένα στάδιο, η αρχή έγκρισης επισυνάπτει στο πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ΕΕ κατάλογο των σχετικών κανονιστικών πράξεων σύμφωνα με το υπόδειγμα που προβλέπεται στις εκτελεστικές πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3. ... Άρθρο 35 Λήξη ισχύος 1.

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

Επτά έτη μετά την τελευταία επικαιροποίηση του πακέτου πληροφοριών στην περίπτωση ενός πιστοποιητικού έγκρισης τύπου ΕΕ πλήρους οχήματος για οχήματα των κατηγοριών M1 και N1, και 10 έτη για τα οχήματα των κατηγοριών M2, M3, N2, N3, και O, η αρχή έγκρισης επαληθεύει ότι ο τύπος του οχήματος συμμορφώνεται προς όλες τις κανονιστικές πράξεις που είναι σχετικές με τον εν λόγω τύπο. Όταν η αρχή έγκρισης διενεργεί την επαλήθευση που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, δεν απαιτείται επανάληψη των δοκιμών που αναφέρονται στο άρθρο 30. L 151/34 EL Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 14.6.2018 2. Η έγκριση τύπου ΕΕ παύει να ισχύει σε κάθε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις: α) όταν νέες απαιτήσεις που ισχύουν για τον εγκεκριμένο τύπο οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας καθίστανται υποχρεωτικές για τη διάθεση στην αγορά, την ταξινόμηση ή τη θέση σε κυκλοφορία, και η έγκριση τύπου ΕΕ δεν μπορεί να επεκταθεί για τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 34 παράγραφος 2 στοιχείο γ)· β) όταν από επαλήθευση που διενεργείται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου συνάγεται ότι το όχημα δεν συμμορφώνεται προς όλες τις ρυθμιστικές πράξεις που είναι σχετικές με τον εν λόγω τύπο· γ) όταν η παραγωγή οχημάτων σύμφωνα με τον εγκεκριμένο τύπο οχήματος έχει οριστικά διακοπεί εκουσίως, κατάσταση η οποία θεωρείται ότι έχει επέλθει όταν τα προηγούμενα δύο έτη δεν έχει παραχθεί κανένα όχημα του εν λόγω τύπου· ωστόσο, αυτές οι εγκρίσεις τύπου εξακολουθούν να ισχύουν για τους σκοπούς της ταξινόμησης ή της θέσης σε κυκλοφορία, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο α) της παρούσας παραγράφου· δ) όταν η έγκριση τύπου ΕΕ έχει ανακληθεί σύμφωνα με το άρθρο 31 παράγραφος 7· ε) όταν η ισχύς του πιστοποιητικού έγκρισης τύπου ΕΕ λήξει λόγω περιορισμού που αναφέρεται στο άρθρο 39 παράγραφος 6· στ) όταν διαπιστώνεται ότι η έγκριση τύπου έχει βασιστεί σε ψευδείς δηλώσεις, παραποιημένα αποτελέσματα δοκιμών ή σε περίπτωση απόκρυψης στοιχείων τα οποία θα είχαν οδηγήσει σε άρνηση της χορήγησης έγκρισης τύπου. 3. Όταν παύει να ισχύει η έγκριση τύπου πλήρους οχήματος μίας μόνο παραλλαγής ενός τύπου οχήματος ή μίας μόνο έκδοσης μιας παραλλαγής, η έγκριση τύπου πλήρους οχήματος για τον συγκεκριμένο τύπο οχήματος παύει να ισχύει μόνο σε ό, τι αφορά τη συγκεκριμένη παραλλαγή ή έκδοση. 4. Όταν διακόπτεται οριστικά η

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

παραγωγή συγκεκριμένου τύπου οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας, ο κατασκευαστής ενημερώνει αμελλητί την αρχή έγκρισης που χορήγησε την έγκριση τύπου. Εντός ενός μηνός από τη λήψη της γνωστοποίησης που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, η αρχή έγκρισης που έχει χορηγήσει την έγκριση τύπου ΕΕ για τον τύπο οχήματος, συστήματος, κατασκευαστικού στοιχείου ή χωριστής τεχνικής μονάδας ενημερώνει σχετικά τις αρχές έγκρισης των άλλων κρατών μελών. 5. Όταν ένα πιστοποιητικό έγκρισης τύπου της ΕΕ πρόκειται να παύσει να ισχύει, ο κατασκευαστής ενημερώνει αμελλητί την αρχή έγκρισης που χορήγησε τη σχετική έγκριση τύπου της ΕΕ. 6. Αφού λάβει τη γνωστοποίηση από τον κατασκευαστή, η αρχή έγκρισης που χορήγησε την έγκριση τύπου της ΕΕ κοινοποιεί αμελλητί στις αρχές έγκρισης των άλλων κρατών μελών και στην Επιτροπή όλες τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με τη διάθεση στην αγορά, την ταξινόμηση ή τη θέση σε κυκλοφορία οχημάτων, συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων ή χωριστών τεχνικών μονάδων ανάλογα με την περίπτωση. Στην περίπτωση οχημάτων, στην κοινοποίηση που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, προσδιορίζεται η ημερομηνία κατασκευής και ο αναγνωριστικός αριθμός οχήματος («VIN»), όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 19/2011 της Επιτροπής (1), του τελευταίου παραχθέντος οχήματος. ... Άρθρο 36 Πιστοποιητικό συμμόρφωσης σε έντυπη μορφή 1. Ο κατασκευαστής εκδίδει πιστοποιητικό συμμόρφωσης σε έντυπη μορφή, το οποίο συνοδεύει κάθε όχημα, είτε πλήρες, είτε ημιτελές είτε ολοκληρωμένο, που κατασκευάζεται σύμφωνα με τον εγκεκριμένο τύπο οχήματος. Για τον σκοπό αυτό ο κατασκευαστής χρησιμοποιεί το υπόδειγμα που καθορίζεται στις εκτελεστικές πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4. ... Άρθρο 44 Επιμέρους εγκρίσεις οχημάτων ΕΕ 1. Τα κράτη μέλη χορηγούν επιμέρους έγκριση οχήματος ΕΕ για όχημα που συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο παράρτημα II μέρος I προσάρτημα 2 ή, για τα οχήματα ειδικής χρήσης, στο παράρτημα II μέρος III. Το παρόν κεφάλαιο δεν εφαρμόζεται στα ημιτελή οχήματα. 2. Η αίτηση για επιμέρους έγκριση οχήματος ΕΕ υποβάλλεται από τον ιδιοκτήτη του οχήματος, τον κατασκευαστή, τον αντιπρόσωπο του κατασκευαστή ή τον εισαγωγέα. 3. Τα κράτη μέλη δεν διεξάγουν καταστρεπτικές δοκιμές για να διαπιστωθεί αν το όχημα συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

αλλά χρησιμοποιούν κάθε σχετική πληροφορία που παρέχει ο αιτών για τον σκοπό αυτόν. 4. Το πιστοποιητικό επιμέρους έγκρισης οχήματος ΕΕ λαμβάνει έναν μοναδικό αριθμό σύμφωνα με ένα εναρμονισμένο σύστημα αρίθμησης το οποίο επιτρέπει τουλάχιστον τον εντοπισμό του κράτους μέλους το οποίο χορήγησε την επιμέρους έγκριση οχήματος ΕΕ. 5. Η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις που καθορίζουν το υπόδειγμα και το σύστημα αρίθμησης των πιστοποιητικών επιμέρους έγκρισης οχήματος ΕΕ. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης στην οποία παραπέμπει το άρθρο 83 παράγραφος 2. Η πρώτη σχετική εκτελεστική πράξη εκδίδεται έως τις 5 Ιουλίου 2020. 6. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν τη διάθεση στην αγορά, την ταξινόμηση ή τη θέση σε κυκλοφορία οχημάτων με ισχύον πιστοποιητικό επιμέρους έγκρισης οχήματος ΕΕ. 7. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 82 για την τροποποίηση του παραρτήματος II μέρος I, προκειμένου να καθορίζονται οι τεχνικές απαιτήσεις για τα νέα οχήματα των κατηγοριών M, N και O. L 151/40 EL Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 14.6.2018 Άρθρο 45 Εθνικές επιμέρους εγκρίσεις οχημάτων 1. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν ένα συγκεκριμένο όχημα, είτε είναι μοναδικό είτε όχι, από την υποχρέωση συμμόρφωσης προς μία ή περισσότερες απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού ή προς μία ή περισσότερες απαιτήσεις που ορίζονται στις κανονιστικές πράξεις που αναφέρονται στο παράρτημα II, υπό τον όρο ότι τα εν λόγω κράτη μέλη έχουν επιβάλει σχετικές εναλλακτικές απαιτήσεις. 2. Η αίτηση για εθνική επιμέρους έγκριση οχήματος ΕΕ υποβάλλεται από τον ιδιοκτήτη του οχήματος, τον κατασκευαστή, τον αντιπρόσωπο του κατασκευαστή ή τον εισαγωγέα. 3. Τα κράτη μέλη δεν διεξάγουν καταστρεπτικές δοκιμές για να διαπιστωθεί αν το όχημα συμμορφώνεται με τις εναλλακτικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αλλά χρησιμοποιούν κάθε σχετική πληροφορία που παρέχει ο αιτών για τον σκοπό αυτόν. 4. Για τον σκοπό της εθνικής επιμέρους έγκρισης οχήματος, η αρχή έγκρισης αποδέχεται συστήματα, κατασκευαστικά στοιχεία και χωριστές τεχνικές μονάδες που έχουν λάβει έγκριση τύπου σύμφωνα με τις κανονιστικές πράξεις του παραρτήματος II. 5. Ένα κράτος μέλος εκδίδει αμελλητί πιστοποιητικό εθνικής επιμέρους έγκρισης οχήματος όταν το όχημα ανταποκρίνεται στην περιγραφή που επισυνάπτεται στην αίτηση και πληροί τις

σχετικές εναλλακτικές απαιτήσεις. 6. Το εθνικό πιστοποιητικό έγκρισης τύπου λαμβάνει έναν μοναδικό αριθμό σύμφωνα με ένα εναρμονισμένο σύστημα αρίθμησης το οποίο επιτρέπει τουλάχιστον τον εντοπισμό του κράτους μέλους το οποίο χορήγησε την έγκριση και τον εντοπισμό των απαιτήσεων προς τις οποίες συμμορφώνεται το όχημα. 7. Η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις που καθορίζουν το υπόδειγμα και το σύστημα αρίθμησης του πιστοποιητικού εθνικής επιμέρους έγκρισης οχήματος. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης στην οποία παραπέμπει το άρθρο 83 παράγραφος 2. Μέχρις ότου η Επιτροπή εγκρίνει τέτοια εκτελεστική πράξη, τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να καθορίζουν τον μορφότυπο των εθνικών πιστοποιητικών επιμέρους έγκρισης οχήματος. Άρθρο 46 Ισχύς των εθνικών επιμέρους εγκρίσεων οχημάτων 1. Η ισχύς της εθνικής επιμέρους έγκρισης οχήματος περιορίζεται στην επικράτεια του κράτους μέλους που έχει χορηγήσει την επιμέρους έγκριση οχήματος. 2. Ύστερα από αίτημα αιτούντος που επιθυμεί να διαθέσει για πρώτη φορά στην αγορά, να ταξινομήσει ή να θέσει σε κυκλοφορία σε άλλο κράτος μέλος όχημα με εθνική επιμέρους έγκριση οχήματος, το κράτος μέλος που χορήγησε την έγκριση παρέχει στον αιτούντα δήλωση των τεχνικών απαιτήσεων βάσει των οποίων εγκρίθηκε το όχημα. 3. Ένα κράτος μέλος επιτρέπει τη διάθεση στην αγορά, την ταξινόμηση ή τη θέση σε κυκλοφορία οχήματος στην επικράτειά του για το οποίο άλλο κράτος μέλος έχει χορηγήσει εθνική επιμέρους έγκριση οχήματος σύμφωνα με το άρθρο 45, εκτός εάν το εν λόγω κράτος μέλος θεωρεί ευλόγως ότι οι σχετικές εναλλακτικές απαιτήσεις βάσει των οποίων έχει εγκριθεί το όχημα δεν είναι ισοδύναμες προς εκείνες που το ίδιο έχει θεσπίσει ή ότι το όχημα δεν συμμορφώνεται με αυτές τις απαιτήσεις. 4. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε οχήματα τα οποία έχουν λάβει έγκριση τύπου σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και τα οποία έχουν τροποποιηθεί πριν ταξινομηθούν ή τεθούν σε κυκλοφορία για πρώτη φορά. Άρθρο 47 Ειδικές διατάξεις 1. Οι διαδικασίες που προβλέπονται στα άρθρα 44 και 45 μπορούν να εφαρμόζονται σε συγκεκριμένο όχημα που κατασκευάζεται σε πολλαπλά στάδια. 2. Οι διαδικασίες που προβλέπονται στα άρθρα 44 και 45 δεν αντικαθιστούν ενδιάμεσο στάδιο στο πλαίσιο της συνήθους ακολουθίας για έγκριση τύπου σε πολλαπλά στάδια και δεν εφαρμόζονται για την εξασφάλιση έγκρισης οχήματος στο πρώτο στάδιο. ... ΚΕΦΑΛΑΙΟ Χ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

ΑΓΟΡΑ, ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ Ή ΘΕΣΗ ΣΕ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ Άρθρο 48 Διαθεσιμότητα στην αγορά, ταξινόμηση ή θέση σε κυκλοφορία οχημάτων εκτός οχημάτων τέλους σειράς 1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 51, 52 και 53, οχήματα για τα οποία είναι υποχρεωτική η έγκριση τύπου πλήρους οχήματος ή για τα οποία ο κατασκευαστής έχει λάβει την εν λόγω έγκριση τύπου, διατίθενται στην αγορά, ταξινομούνται ή τίθενται σε κυκλοφορία μόνον εάν συνοδεύονται από ισχύον πιστοποιητικό συμμόρφωσης που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τα άρθρα 36 και 37. Η ταξινόμηση και η θέση σε κυκλοφορία ημιτελών οχημάτων είναι δυνατόν να μη γίνονται δεκτές ενόσω τα οχήματα παραμένουν ημιτελή. Η ταξινόμηση και η θέση σε κυκλοφορία ημιτελών οχημάτων δεν χρησιμοποιούνται για την καταστρατήγηση της εφαρμογής του άρθρου 49. 2. Ο αριθμός των οχημάτων που παράγονται σε μικρή σειρά και που διατίθενται για πρώτη φορά στην αγορά, ταξινομούνται ή τίθενται σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους δεν υπερβαίνει τα ετήσια ποσοτικά όρια που καθορίζονται στο παράρτημα V ...». Περαιτέρω, με την υπ' αριθ. οικ. 54795/2971/20 ΚΥΑ των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Οικονομικών (ΦΕΚ Β' 5946/31-12-2020) καθορίστηκαν οι διαδικασίες για την έκδοση έγκρισης τύπου ΕΕ μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκούμενων τους, και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και χωριστών τεχνικών μονάδων που προορίζονται για τα οχήματα αυτά, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/858 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ης Μαΐου 2018. Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι τα οχήματα των τύπων που προβλέπονται στις προπαρατεθείσες διατάξεις του Κανονισμού, μεταξύ των οποίων και τα ρυμουλκούμενα (τρέιλερ), υπόκεινται σε έγκριση τύπου πριν την πρώτη κυκλοφορία, την διάθεση και την ταξινόμησή τους. Το πιστοποιητικό έγκρισης τύπου ενός κράτους μέλους της ΕΕ είναι ισχυρό και στα υπόλοιπα κράτη μέλη, πλην συγκεκριμένων εξαιρέσεων (βλ. ιδίως τις προπαρατεθείσες διατάξεις για τις επιμέρους εγκρίσεις οχημάτων). Ειδικότερα, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαγορεύουν την κυκλοφορία και την διάθεση οχημάτων που πληρούν τις προϋποθέσεις του κανονισμού. Τέλος, η ταξινόμηση και η θέση σε κυκλοφορία των οχημάτων επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτά διαθέτουν πιστοποιητικό έγκρισης τύπου σε ισχύ.

26. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, η δεύτερη προσφεύγουσα προβάλλει με τον τέταρτο λόγο της προδικαστικής της προσφυγής ότι η

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

απαίτηση της Διακήρυξης να διαθέτουν τα τρέιλερ έγκριση τύπου στην Ελλάδα εν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης και περιορίζει, κατά τρόπο δυσανάλογο, την δυνατότητα συμμετοχής της στον διαγωνισμό οικονομικών φορέων, όπως η ίδια, οι οποίοι διαθέτουν τρέιλερ με νόμιμη άδεια κυκλοφορίας στην Ελλάδα, τα οποία, όμως, δεν έχουν υπαχθεί στη διαδικασία έγκρισης τύπου στην χώρα, διότι προέρχονται και έχουν υπαχθεί σε διαδικασία έγκρισης τύπου σε έτερο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δεύτερη προσφεύγουσα προσκομίζει δε προς απόδειξη των ισχυρισμών της αντίγραφα των αδειών κυκλοφορίας των τρέιλερ που διαθέτει. Όπως έγινε δεκτό ανωτέρω (βλ. σκέψη 15), ο πληττόμενος κανονιστικός όρος της Διακήρυξης ελέγχεται ως προς την σύνδεσή του με το αντικείμενο των υπό ανάθεση υπηρεσιών και την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, όπως αυτά πρέπει να προκύπτουν από την αιτιολογία που οφείλει να παραθέσει η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της, δεδομένου ότι η διαμόρφωση των απαιτήσεων της αναθέτουσας αρχής κατ' ενάσκηση διακριτικής ευχέρειας πρέπει να αιτιολογείται σαφώς, ειδικώς και επαρκώς (βλ. ανωτέρω σκ. 15). Η αναθέτουσα αρχή, με τις απόψεις της, προέβη σε διευκρίνιση αναφέροντας ότι *«διευκρινίζουμε ότι τα τροχήλατα τρέιλερ θα πρέπει να είναι νομίμως ταξινομημένα στην Ελλάδα και οι οικονομικοί φορείς να προσκομίσουν τα σχετικά πιστοποιητικά/άδειες»*. Η εν λόγω διευκρίνιση, ωστόσο, μη έχοντας αναρτηθεί στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, ώστε να καταστεί μέρος του κανονιστικού πλαισίου, δεν αναιρεί την τιθέμενη από την Διακήρυξη υποχρέωση των οικονομικών φορέων να διαθέσουν για την εκτέλεση της σύμβασης τροχήλατα τρέιλερ τουαλετών με έγκριση τύπου στην Ελλάδα και να προσκομίσουν τα σχετικά πιστοποιητικά κατά την αρχική παραλαβή του εξοπλισμού εντός μηνός από την υπογραφή της σύμβασης, σύμφωνα με τους πληττόμενους όρους του άρθρου 6.1.2 της Διακήρυξης και της οικείας τεχνικής προδιαγραφής. Με το προπαρατεθέν περιεχόμενο των απόψεων, η αναθέτουσα αρχή δεν παρέθεσε καμία αιτιολογία για την επιλογή της να εντάξει στην Διακήρυξη την πληττόμενη απαίτηση στο κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, ενώ ουδόλως αιτιολογείται η εν λόγω απαίτηση με αναφορά στο αντικείμενο της σύμβασης και στην προσφορότητα και την αναγκαιότητά της για την επίτευξη των σκοπών της σύμβασης, ιδίως ενόψει της συντρέχουσας απαίτησης της Διακήρυξης να διαθέτουν όλα τα διατιθέμενα

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

οχήματα νόμιμες άδειες κυκλοφορίας στην Ελλάδα. Εξάλλου, το επικαλούμενο ερώτημα της αρμόδιας για την διενέργεια της διαγωνιστικής διαδικασίας υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής προς έτερη οργανική μονάδα αυτής, σχετικά με το βάσιμο του προβαλλόμενου από την δεύτερη προσφεύγουσα λόγου και την αναγκαιότητα της επίμαχης τεχνικής προδιαγραφής, όχι μόνο δεν εξυπηρετεί την αντίκρουση των αιτιάσεων της προσφεύγουσας, αλλά επιρρωνύει την έλλειψη στοιχείων σχετικά με την σύνδεση του πληττόμενου όρου με το αντικείμενο της σύμβασης και την αναγκαιότητά του. Ούτε, βεβαίως, αίρει το έγγραφο αυτό την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να αιτιολογήσει τη αναγκαιότητα και την προσφορότητα του πληττόμενου όρου της Διακήρυξης και την σύνδεσή του με τις υπό ανάθεση υπηρεσίες, ούτε την κατ' άρθρο 49 παρ. 1 Ν. 4412/2016 υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να εκκινεί την διαδικασία ανάθεση της σύμβασης με τα απαιτούμενα στοιχεία ωριμότητας, μεταξύ των οποίων η νομιμότητα και πληρότητα των εγγράφων της σύμβασης που η ίδια η αρμόδια υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής συνέταξε. Με δεδομένο δε ότι μέχρι την ημερομηνία εξέτασης της προδικαστικής προσφυγής δεν προσκομίστηκε ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ απάντηση των υπηρεσιών της αναθέτουσας αρχής επί του ανωτέρω εγγράφου, από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προέκυψε η απαιτούμενη σύνδεση του πληττόμενου όρου με το αντικείμενο των υπό ανάθεση υπηρεσιών, ο σκοπός που αυτός εξυπηρετεί και η προσφορότητα και αναγκαιότητά του σε σχέση με αυτόν. Κατόπιν των ανωτέρω, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός και να ακυρωθεί η Διακήρυξη ως προς τον πληττόμενο όρο, σύμφωνα με τον οποίο τα τροχήλατα τρέιλερ τουαλετών θα πρέπει να διαθέτουν έγκριση τύπου νόμιμης κυκλοφορίας στην Ελλάδα και το λόγω πιστοποιητικό θα πρέπει να προσκομιστεί από τον ανάδοχο κατά την αρχική παραλαβή (άρθρο 6.2.1 της Διακήρυξης και Παράρτημα ΙΙ περί τεχνικών προδιαγραφών, σελ. 78), λόγω έλλειψης αιτιολογίας.

27. Επειδή, γίνεται δεκτή η εισήγηση στο σύνολό της.

28. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η πρώτη προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

29. Επειδή, η δεύτερη προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει μερικώς δεκτή και η Διακήρυξη να ακυρωθεί, κατά το σκεπτικό, ως προς τον όρο που

Αριθμός απόφασης: 742,743/2022

πλήττεται με τον γενόμενο δεκτό κατά τα άνω λόγο της δεύτερης προδικαστικής προσφυγής (πρβλ. ΕΑΣΤΕ 122/2021, ιδίως σκ. 28).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την πρώτη προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται εν μέρει την δεύτερη προδικαστική προσφυγή.

Ακυρώνει, την Διακήρυξη, σύμφωνα με το σκεπτικό, ως προς τον πληττόμενο όρο του άρθρου 6.2.1. και των τεχνικών προδιαγραφών (Παράρτημα ΙΙ, σελ. 78) της Διακήρυξης.

Ορίζει την κατάπτωση ποσού παραβόλου καταβληθέντος από την πρώτη προσφεύγουσα 5.027,88 ευρώ, αφαιρουμένου ποσού 502,79 ευρώ που είναι επιστρεπτέο ως αχρεωστήτως καταβληθέν, σύμφωνα με την σκέψη 1 της παρούσας.

Ορίζει την επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου στην δεύτερη προσφεύγουσα.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 29 Απριλίου 2022 και εκδόθηκε στις 18 Μαΐου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΘΗΝΑ ΜΠΟΥΖΙΟΥΡΗ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΑΛΑΝΤΖΗ